

Mas tednik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2. Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XII./ŠTEVILKA 32 CELOVEC, DNE 12. AVGUSTA 1960 CENA 2.— ŠILINGA

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro. (tudi strto zlato.)

Pogled naprej

Včeraj so se spet na stečaj odprle duri razstavišča in Koroški velesejem zopet domačinom in tujcem kaže, kaj sta človeška iznajdljivost ter trgovska podjetnost novega ustvarili.

Iz skromne blagovne razstave se je v povojnih letih razvil Koroški velesejem v gospodarsko ustanovo, brez katere si poslovnega življenja v naši deželi skoraj ne moremo več misliti. Priboril si je svoj ustaljeni položaj med avstrijskimi velesejmi kot edini „Avstrijski lesni sejem“. Poleg tega pa je njegovo vplivno območje seglo tudi preko meja dežele in države. O tem zgovorno priča udeležba italijanskih firm, posebno pa tržaškega pristanišča ter iz leta v leto rastoče število razstavljalcev iz Jugoslavije. Posebno naši sosednji republiki Slovenija in Hrvaška po svojem gospodarskem ustroju ter geografsko-prometnem položaju usmerjeni na koroški trg, in preko katerega pa dobivata tudi koristne pobude za stike s celotnim avstrijskim gospodarstvom. Pomembnost lege Koroške kot posrednice med Srednjo Evropo in Jadranskim morjem za blagovni promet pa letos še posebno dokazuje tudi udeležba Zapadne Nemčije z razstavo nemških državnih železnic.

Letos praznuje Koroški velesejem poseben jubilej. Privrkat razstavlja nad 1000 firm iz domovine in tujine. Naraščanje razstavljavcev je najboljši znak za zdravje te ustanove ter njeno gospodarsko učinkovitost.

Za trgovino in obrt je velesejem priložnost, da se znova predstavi širokemu občinstvu, kajti ob vedno ostrejšem konkurenčnem boju se je treba za odjemalce boriti. Desettisoči domačih obiskovalcev, pa tudi mnogi tisoči tujcev, se morejo prepričati, da je koroško gospodarsko življenje krepko in da navdaja naše poslovne ljudi zdrav duh podjetnosti.

Tudi za gozdnega posestnika in kmeta nudi razstava obilo novih vzpodbud ter možnosti, da se razgleda glede gospodarskih novosti, ki bi mogle tudi njemu koristiti, predvsem glede gozdnih in kmetijskih strojev. Spričo rastočega pomanjkanja delovne sile in ostreje konkurence tudi v kmetijstvu mora tudi kmet iti s časom naprej, da ohrani domačijo, ki jo je sprejel od prednikov, življenja sposobno svojim potomcem.

Se razume, da splošna gospodarska konjunktura daje obeležje tudi tej osrednji koroški gospodarski prireditvi. Vendar sorazmerno blagostanje nikakor ne upravičuje do lahkovernega zaupanja.

Gospodarsko življenje ima svoje trdne zakonitosti in visoke zahteve. Tako naglo napreduje, da tisti, ki čaka, mora nujno zaostati. Pred našimi očmi doživlja avstrijsko in evropsko gospodarstvo globoko strukturno spremembo. Carinske pregrade se nižajo in politične meje na gospodarskem področju postopoma izgubljajo svoj pomen in učinkovitost. Od malih, v same vase zaprtih gospodarstev prehajamo na gospodarstva velikih prostorov. V velikih gospodarskih organizmih je moč bolj smotno delati in s skupnimi močmi je moč izvrševati velike investicije, racionalizirati obrate ter zniževati proizvodne stroške. Vse to gre končno v dobrobit potrošniku, posebno pa širokim plastem prebivalstva.

Ta razvoj pa prinaša za marsikoga tudi težave in ostrine. Odpira konkurenčni boj, v katerem se bo obdržal samo tisti, ki bo znal izbrati v najbolj odgovarjajoče proizvodne stroke ter mogel tako najceneje in najbolj kvalitetno proizvajati oz. obratovati. To velja tako za industrijo kot tudi za obrt in trgovino. Da bo moralo gospodarstvo na tej poti k velikim prostorom prebresti še marsikatero težavo, pa priča prav sedanja tvoritev dveh blokov v Evropi tostran železne zaves. Še vedno prevladujejo obstoječi interesi posameznih skupin in začasno praznujejo svoja zmagovalstva. Toda toka časa ne bo moč ustaviti in nanj se je treba pravočasno pripraviti. Tudi za to so koristne velesejske prireditve, ki kažejo gospodarski in tehnični napredek ter nove možnosti razvoja. Nudijo posameznim gospodarskim panogam ter posameznim podjetjem možnost, da se orientirajo v naglo razvijajočem sodobnem gospodarstvu ter se pripravijo na bodoče preizkušnje in — kot jim iz srca želimo — položijo temelje za bodoče uspehe.

Milijon ljudi je molilo

Ob navzočnosti 1 milijona vernikov iz vsega sveta je minulo nedeljo ob zaključku 37. mednarodnega evharističnega kongresa v Monakovem daroval pontifikalno sv. mašo na orjaškem v ta namen posebej zgrajenem oltarju na razsežnih »Terezijinih poljanah« kardinal Testa, papeški legat. Med sv. opravilom je bila prebrana posebna poslanica papeža Janeza XXIII. v latinskem jeziku. Sv. oče je pozval narode sveta k edinosti in jih posvaril »pred temnimi nevarnostmi, ki ogrožajo človeštvo«. Nato katoličane po vsem svetu pozval k še bolj goreči molitvi za rešitev miru.

V svoji pridigi je papeški legat, kardinal Testa, dejal: »Katoličani moramo biti čuječi in trezni v tem življenju, kajti nihče ne ve ali so pretresi, ki so zajeli današnji svet, znamenja, ki napovedujejo konec sveta ali pa porodne bolečine novega, boljšega sveta.

Mogočen prizor se je nudi ob prihodu papeškega legata, ki ga je spremljalo 30 kardinalov, 400 nadškofov in škofov. V Monakovo je pripeljalo vernike iz vseh štirih nebesnih strani poleg rednih še 90 posebnih vlakov, 4000 avtobusov in 40.000 osebnih avtomobilov.

Dan pred zaključkom, v soboto je bila pontifikalna maša v vzhodnem obredu, ki se je razvila v mogočno manifestacijo za zedinjenje Cerkev, da bo kljub različnim obredom zopet ena čreda in en Pastir. Sv. daritev je po najslavesnejšem obredu opravilo 10 škofov vzhodnega obreda, prisostvovalo pa ji je četrt milijona vernikov, med katerimi so bile močne skupine Ukrajincev in pripadnikov drugih vzhodnih narodov, ki so zaradi komunistične strahovlade v domovini morali v begunstvo.

Praznično razpoloženje so brez uspeha skušali motiti komunisti, ki so med pontifikalno sv. mašo na Terezijinih poljanah

s pomočjo posebnih raket trosili veri sovražne letake. Z Vzhoda, ki mu ta mogočna manifestacija za Boga in Cerkev ni bila všeč, so komunistične radijske postaje grmele napade proti »nazadnjaški reakciji«, ki da se je zbrala v Monakovem. Molčali so pa o lakoti, ki je prav v teh dneh zavladala v »naprednih državah« pod komunistično knuto v Vzhodni Nemčiji in na Poljskem.

Udeležba Slovencev

Na evharistični kongres so prišli tudi zastopniki naših izseljencev skoraj z vseh delov sveta. Udeleževali so se skupnih prireditev, imeli pa so tudi nekaj svojega programa.

Posebne slovenske kongresne prireditve so se začele v petek, 5. 8. v posebni za to priliko prirejeni kapeli sester na Georgenstrasse. Otvoritveno skupno službo božjo je imel č. g. dr. Pavle Robič, slovenski izseljenjski zastopnik pri konzistorialni papeški kongregaciji. Duhovno misel je imel č. g. Zdr. Reven. Ob 10. uri se je začelo zborovanje rojakov, ki ga je vodil č. g. Ign. Kunstelj iz Londona. Prva točka tega dne je bilo predavanje č. g. Antona Ilca iz Bruslja o »Evharistiji in cerkveni edinosti«. V razpravi je bilo precej govora o odnosu med katoličani in pravoslavnimi. Kot druga točka je bil razgovor o problemih medsebojne povezave slovenskih izseljencev. Vseh udeležencev je bilo okoli 50, večina duhovnikov. Naslednji dan v soboto 6. 8. je zbranim rojakom maševal mons. dr. Janez Vodopivec iz Rima, duhovni misel pa je podal prof. Pavel Slapar iz Spittala v Avstriji. Na zborovanju tega dne je predaval prof. dr. J. Vodopivec o

(Dalje na 12. strani)

Italija ima novo, trdnejšo vlado

Po dolgih mesecih agonije je končno moral v Italiji odstopiti ministrski predsednik Tambroni, ki se je opiral na priloženostno večino desnih skrajnežev fašistične preteklosti, ki bi jih lahko primerjali našim nacistom. Glavna vladna stranka, krščanska demokracija je namreč prešibka, da bi mogla sama vladati, ostale manjše demokratske stranke pa so ji odrekle podporo, ker so v krščanski demokraciji dobivali premoč preveč konzervativni elementi. Bila je to šibka vlada. To slabost sta hoteli izrabiti obe skrajni stranki, fašisti in komunisti. Fašisti so se, sklicujoč se na svojo podporo vladi, začeli neznošno košati, komunisti so pa prav tako smatrali slabost vlade za ugodno priložnost, da pokažejo svojo moč. Tako je prišlo najprej do bučnih fašističnih izgrezov, nakar so — glej čudni, a ne preveč čudni slučaj — prav ob času obiska Hruščeva v Avstriji izbruhnile velikanske, organizirane demonstracije komunistov, ki so terjale več desetih smrtnih žrtev. Tambroni je moral iti. Manjše demokratske stranke pa so se zavedle, da je obramba svobode prva dolžnost vseh resnično svobodoljubnih strank, kljub različnosti pogledov v drugih zadevah. Tako je mogel voditelj socialno naprednega krila v krščansko demokratski stranki Amintore Fanfani, sestaviti novo vlado, ki uživa podporo manjših demokratskih strank ter razpolaga z zadostno vladno večino. Položaj svobode v Italiji se je s tem znatno okrepil in morda bo Fanfaniju uspelo, da izvede vsaj nekaj najpotrebnejših socialnih reform, ki jih ima že dolgo na programu. Prav ta socialna usmerjenost nove vlade je

prinesla nekaj novega v italijanskem parlamentarnem življenju, namreč zgodilo se je prvič po vojni, da so se skrajno levo usmerjeni socialisti pod vodstvom Pietra Nenni, ki so bili doslej ozko povezani s komunisti in v trajni opoziciji, vzdržali v parlamentu glasovanja in tako indirektno podprli Fanfanija. Tako sta ostala izolirana v opoziciji samo obe najskrajnejši stranki, fašisti in komunisti. Star pregovor pravi, da se nasprotja stikajo in to kaže njihovo pravo skupno naravo. Italija pa je rabila ne le iz notranje in zunanje političnih razlogov stalno vlado, temveč tudi zaradi bližajočih se mednarodnih olimpijskih iger, ki bodo pripadnike vseh narodov in ras privabile v Rim, da bo zopet »caput mundi«, ali glava sveta, kot so mu rekali stari Latinci.

Staroslovanska maša na Sv. Višarjah

V nedeljo, dne 21. avgusta, bo večja skupina primorskih Slovencev poromala na Sv. Višarje. Ob 11. uri dopoldne bo v starodavnem Marijinem svetišču darovana sv. maša v starocerkvenoslovanskem obredu. Opravil jo bo č. g. dr. Stanko Janežič, ki bo tudi pridigal. On je pred kratkim po večletnem študiju v Ruskem papeškem kolegiju v Rimu dosegel doktorat iz orientalnega bogoslovja na Vzhodnem inštitutu, ki je priključen papeški univerzi Gregoriana. Petje bo vodil č. g. prof. Filej iz Gorice. Letos opravlja dušnopastirstvo na Sv. Višarjah č. g. dr. Franc Šegula, bivši priljubljeni župni upravitelj pri Mariji na Zilji.

- K R A T K E V E S T I -

Nove podrobnosti o grozotah tragedije v Tibetu je naznanil svetu predsednik indijske preiskovalne komisije o vzrokih upora v Tibetu. Do julija 1959 so komunistične kitajske soldateske in policija pobile 65.000 Tibetancev. Na dan so prišle pošastne podrobnosti o barbarskih mučenjih, ugrabitvah, posiljevanjih, nasilnih sterilizacijah ter množičnih umorih v zadnjih desetih letih. Poročilo obsega 320 tipkanih strani in temelji na izpovedbah beguncev iz Tibeta.

Turistično cesto na Dobrač bodo le začeli graditi, poročajo iz Beljaka, kjer je bila minuli teden pripravljala skupščina za ustanovitev posebne gradbene in tujskoprometne družbe v ta namen. Načrt predvideva gradbene stroške v znesku petdeset milijonov šilingov. Pri novoustanovljeni družbi sta udeležena zveza, dežela, KELAG ter Länderbanka. Z gradbenimi dela namenjajo začeti že jeseni. Za uporabo te ceste bo treba plačevati mitnino, iz katere se bo odplačevala amortizacija ter krili tekoči vzdrževalni stroški.

Policija je aretirala višjega policijskega uradnika dr. Raztesbergerja na Dunaju. Obtožen je, da je med zadnjo vojno na Poljskem in v Ukrajini dal povelje za ustrelitev večjega števila Židov. Raztesberger se je po izvršeni analogi in izgubljeni vojni povrnil v Avstrijo, kjer je zopet vstopil v policijsko službo in postal šef policije v Steyru, kjer je skrbel za javni red in mir. Njegov mir je pa pred nekaj meseci skalo pismo iz Zapadne Nemčije. Zahtevali so njegov prihod v Berlin, kjer sta se zaradi dejanj, ki jih je Raztesberger zapovedal, morala zagovarjati dva njegova podložnika, ki sta jih izvršila. Vabilu se »priča« Raztesberger seveda ni odzval. Njegova pomagala sta v Berlinu bila obsojena, toda to še ni zadostovalo za aretacijo šefa. Ta je bil le premeščen na Dunaj. Šele sedaj so se naše oblasti — zaradi obtežilnega materiala, ki je prišel na dan proti njemu v berlinskem procesu, odločile za aretacijo in bo za svoja medvojna dejanja moral dati odgovor pred sodiščem.

V Pakistanu je izbruhnila kolera, ki je povzročila doslej že 250 smrtnih žrtev, več tisoč oseb pa je bolnih. Oblasti so po epidemiji prizadeto ozemlje proglasile za zaprto področje.

Službo je odpovedal lakaj bivše princeze Margaret, sestre angleške kraljice Elizabete. Za ta korak se je odločil zaradi tega, ker se mu je Marjetin mož Armstrong-Jones začel »vtikati« v njegove posle. In kaj takega si lakaj, ki dá kaj nase, ne sme pustiti dopasti, je leta izjavil londonskim časnika.

Za štiri in pol milijarde šilingov cigaret so prodale Avstrijske tobačne tovarne v prvem polletju 1960. Pa to še ni vse. Avstriji so spremenili še za 43.6 milijonov šil. cigar v plavi dim. Nadalje so porabili 336.000 kg tobaka za pipo ter 22.000 kg tobaka za žvečenje in 5000 kg tobaka za njuhanje. V primeru z lanskim letom se je prodaja tobačnih izdelkov povečala za 3,6 odstotka. Tudi znamenje rastočega blagostanja.

Nov rekord v zaposlitvi delovnih moči smo zabeležili v minulem juniju pri nas. Število zaposlenih se je tudi v tem mesecu znatno povečalo in sicer za 22.596 oseb ter doseglo skupno značko 2 milijona 327 tisoč oseb. To je za 37.000 več kot lani v istem času. Največji porast zaposlitve je v gostinstvu, gradbeni stroki, železarski in kovinsko predelovalni industriji in trgovini. Konec junija je bilo pri delavskih uradih zabeleženih samo 45.000 brezposelnih.

Politični teden

Po svetu . . .

Evropa: Učinek groženj Hruščeva je bil prav nasproten

Tudi minuli teden se je nadaljevala ostra propagandistična gonja Sovjetske zveze proti Zapadu, ki je pregovsem pritiskala na tri šibke točke Zapada: na letalske incidente vzdolž sovjetske meje, na Kongo v Afriki ter na otoško republiko Kubo v zapadnem delu Atlantskega oceana, kako dobro uro zračnega poleta od Severne Amerike. Za stopnjevanje te kampanje se pa je nakazovala še četrta smer pritiska, proti Berlinu v Evropi. Celotna mednarodno politična akcija Moskve je temeljila na predpostavki, da so Združene države, ki so voditelj zapadnega tabora, v teh tednih brez jasne zunanje politične linije, kajti priprave za volitve novega državnega predsednika te glavne velesile Zapada so v popolnem teku. Zaradi tega je pozornost Amerike osredotočena na notranjo politiko. Toda le prekmalu se je izkazalo, da so Sovjeti bili preveč gotovi svoje stvari in so z preveliko vnemo pri poskusih razkrojiti zapadni tabor, dosegli prav nasprotni učinek. Svobodna Evropa, ki se je zaradi sovjetskih naklepov proti Berlinu ter nenadnih silovitih komunističnih neredov v Italiji začutila posebno ogroženo, je vsaj začasno pozabila svoje notranje spore ter se začela zopet zblíževati.

Klaveren konec bombastičnega protesta

Čeprav sovjetske zunanje politične poteze označuje velika prebrisanost, pa to ni vedno dovolj za uspeh. Kot smo že poročali, je Sovjetska zveza naslovila pritožbo na Združene narode zaradi »kršitve« sovjetske državne suverenosti po ameriških letalih, ki vzletavajo na poletih z angleških letališč. V dokaz je navedla vremenoslovsko letalo, ki je bilo sestreljeno visoko na severu v Barentskem morju, v bližini sovjetske obale, toda le še toliko vstran, da je padlo v morje. Obenem je sovjetska vlada ta incident izrabila za grožnje proti Veliki Britaniji in ostalim članicam Altanskega pakta v Evropi, češ da dajejo potuho ameriškim vohunskim letalom in da bo Sovjetska zveza prej ali slej prisiljena izvajati represalije z raketami ne le proti Ameriki, ampak tudi proti njenim pomagačem v Evropi. Toda ker je ameriško letalo padlo v morje, svojih trditvev ni mogla tako dokazati kot z znanim prvomajskim letalom U2, ki je bilo sestreljeno v Sibiriji. Potem, ko je ameriška vlada pred Združenimi narodi predlagala mednarodno preiskavo glede incidenta v Barentovem morju, je Sovjetska zveza to mogla preprečiti le z novim vetom.

Angleški odgovor Hruščevu: McMillan gre v Bonn

Angleški odgovor na sovjetske grožnje je bil ta, da je londonska vlada sicer sklenila z Ameriko nov dogovor, po katerem bo morala biti obveščena o »nevarnejših« poletih ameriških letal iz angleških baz, v zameno pa je ameriški mornarici dovolila uporabo britanskih pristanišč za njene z atomskimi raketami oborožene podmornice. Nadalje je britanska vlada radevolje sprejela vabilo zapadnonemškega kanclerja Adenauerja v Bonn, kamor se bosta podala ministrski predsednik McMillan in njegov novi zunanji minister Lord Home, ki je po preosnovi britanske vlade zamenjal dosedanjega ministra Selvyne Lloyda. Vabilo Adenauerja McMillanu je bilo sad razgovorov, ki so se pred tem pletli med francoskim državnim predsednikom generalom De Gaulleom ter Adenauerjem v gradu Rambouillet. Tam sta se predstavila obeh glavnih kontinentalnih evropskih sil sporazumela, da je treba spričo naraščajoče sovjetske napadalnosti pospešiti pot k ožji povezavi svobodne Evrope, tako v političnem kakor tudi gospodarskem pogledu. Predvsem je treba pridobiti za to ožjo povezavo Veliko Britanijo, nadalje pa je treba premostiti vedno širši prepad med obema glavnima gospodarskima blokoma držav tostran železne zaves, med EFTA in EWG, o katerih smo že večkrat podrobneje pisali.

Ko je Moskva videla, da ji seme ne gre tako v klasje, kot je pričakovala, je začela ubirati milejše strune. Nenadoma je Nikita Hruščev zopet začel pošiljati note evropskim državnikom. V petnajst strani dolgemu pismu med drugim celo priznava, da sestreljeno ameriško letalo pravzaprav še ni prekorajilo sovjetske meje, da pa jo bi,

če . . . ga ne bi prej sovjetski lovci sestrelili. To seveda nikogar ne prepriča. Hruščev, poznavajoč britansko ljubezen do diplomatskih razgovorov, predlaga novo »vrhunsko konferenco«. Toda spomin na nedavni pariški polom je še preveč živ in to tudi Hruščev dobro ve, zato je jasno, da sam resno ne verjame v lastni predlog. Gre mu le zato, da skali vode pred potovanjem McMillana v Bonn. Značilno je tudi, da so nenadoma potihnile sovjetske grožnje glede zasede Berlina ter sklenitve separatnega miru med Sovjetsko zvezo in komunistično Vzhodno Nemčijo.

Vedno večje težave v Kongu

Redarstvene sile Združenih narodov v nekdanjem belgijskem Kongu imajo vedno večje težave. Znašle so se med dvema ognjema, med osrednjo vlado sedaj na papirju samostojnega Konga pod vodstvom Belgijcem sovražnega Patrica Lumumbe ter med Belgijcem prijateljskega predsednika pokrajinske vlade Combeja v najbogatejši deželi nove države, Katangi. Dočim hoče Lumumba belgijske čete čimprej izgnati, jih hoče Combe obdržati, kajti ve, da si bo le tako obdržal belgijske strokovnjake, ki so neobhodno potrebni v gospodarstvu in upravi. Combe se tudi odločno upira zasedbi po četah Združenih narodov, ker bi to pomenilo podreditev osrednji vladi Lumumbe. On je namreč Katango proglasil za samostojno državo. Generalni tajnik Združenih narodov Hammarskjöld in njegov pomočnik dr. Bunche sta poskušala posredovati, a brez uspeha. Ta položaj pa spretno izkorišča Sovjetska zveza, ki zahte-

va takojšnji odhod Belgijcev iz celotnega Konga, v pričakovanju, da bo s tem nered v tej ogromni deželi, ki je večja kot Evropa, dobro služil za širjenje komunistične podtalne mreže. Položaj se spreminja iz dneva v dan, kajti zgledu Katange sledijo ostale province obsežne države, kjer živi več desetina povečini nepismenih zamorskih plemen brez skupne narodne ali državne zavesti. Ako bo ta razvoj šel naprej, bo končno Lumumba ostal sam, Kongo pa razpadel na množico primitivnih plemenskih držav in medsebojnem boju.

Organizacija Združenih narodov je v Kongu prevzela zelo dvomljivo dediščino. Potem ko so Belgijci prepozno spoznali, da se ne bodo več mogli dolgo držati v Kongu, so namreč naredili še hujšo napako, da so prezgodaj odšli. Od rešitve krize v Kongu bo pokazala, ali je spoštovanje mednarodne organizacije in zavest, da se moramo vsi držati gotovih načel za skupno mirno sožitje, že zadosti prodrli v zavest sodobnih narodov in tudi odgovornih državnikov. Zaenkrat bolj slabo kaže, toda bilo bi prezgodaj, že sedaj obupati.

Kuba leze v komunizem

Na Kubi pa vlada revolucionarja diktatorja Fidel Castra vedno bolj leze v komunistične vode in obenem poostreje konflikt z Združenimi državami. Prav te dni je kubanska vlada odredila podžavljenje več ameriških premoženj milijardne vrednosti, kot odgovor na sklep washingtonske vlade, da ne bo več kupovala kubanskega sladkorja po znatno višji ceni kot na svetovnem trgu. Sladkor je glavni pridelek in vir dohodkov te tropske dežele. Vsekakor so intrige okoli Kube nevarne, toda izkušnje kažejo, da v Latinski Ameriki ni nič stalnega.

. . . in pri nas v Avstriji

Oto in Julij se ne smeta pogovarjati

Počitniški mir je minuli teden skalila velika slika na prvih straneh dunajskih listov. Na njej je videti avstrijskega zveznega kanclerja ing. Raaba v prijaznem razgovoru z Otonom Habsburškim, sinom zadnjega avstrogrškega monarha Karla in sedaj uradnega pretendenta na habsburški vladarski prestol. »Pregrešna« slika je bila posneta v Monakovem, kamor se je bil podal ing. Raab ne kot avstrijski zvezni kancler, ampak »kot katoličan in svobodni državljani«, kot pravi uradna objava njegovega tiskovnega biroja. Oba moža sta se srečala na uradnem sprejemu, ki ga je ob priliki evharističnega kongresa priredila bavarska deželna vlada in nanj povabila oba, enega, ki sedaj vlada Avstriji in drugega, ki je sin bivšega vladarja, pa ne sme v Avstrijo.

Zadeva je zopet zbudila ostre polemike, kajti socialistično časopisje je zagnalo vik, češ da Raab za hrbitom vlade »panklja« z Otonom in pripravlja njegov povrtek ter povrnitev habsburškega premoženja. OeVP-jevske časopisje je sleherni »pankljanje« zanikalo, pač pa je potrdilo, da sta se Oto in Julij res pozdravila na sprejemu, ker se že dolgo in dobro poznata.

Vse pa kaže, da kljub prijateljskim čustvom, ki jih sedanji kancler odkrito kaže do Habsburžana, da se le-ta ne bo mogel kaj kmalu povrniti v Avstrijo. Zadevo je preprečilo socialistično vodstvo, toda ne iz lastnega nagiba, ampak na pritisk iz vrst strankinih pristavev.

Nižji socialistični funkcionarji in delavci nima bivše vladarske hiše v posebno dobrem spominu. Pa tudi OeVP ni voljna zaradi povratka Otona načeti novega koalicijskega spora. Toda ne gre se za njegov povrtek v Avstrijo, ki je odvisen od njegove odgovoriti vsem zahtevam do prestola, temveč tudi za vrnitev nemajhnega habsburškega »hišnega premoženja«. Pravni položaj je sam po sebi precej zapleten, politične polemike so ga pa le še bolj zavozljale. Vse kaže, da Otonu ne bo preostalo drugega, kot da se izogne politični poti in da enostavno toži državo na povrtek tega, kar on smatra za svoje. In prav nič ni izključeno, da utegne po tej poti priti do nekdanjega habsburškega premoženja. Tako je na primer znanemu »heimwehrovskemu« knezu Starhembergu na temelju tožbe uspelo doseči povračilo njegovih gradov in gozdov. Le da jih dolgo ni užival, ker je — kot znano — pred nekaj leti umrl. Tega se pri Otonu ni treba bati, ker mož šteje šele 47 pomlad, je torej še v takozvanih »najlepših moških letih« in tudi sicer zdrav, ker živi sorazmerno skromno družinsko življenje v Pöckingu ob Starnberškem jezeru na Bavarskem ter si kraj-

ša čas s čitanjem knjig drugih ter pisanjem političnih spisov.

Vsekakor kaže, da bo to vprašanje še precej časa vznemirjalo vode avstrijske notranje politike, kadar ne bo nujnejših problemov.

Nesreča na Dunaju

Dunaj je, kot smo že v prejšnji številki poročali, zopet doživel nesrečo, ki je vrgla žarko luč na zasmrjene vode dunajske občinske politike. Pri trčenju dveh tramvajev je izgubilo življenje 18 ljudi, nad 80 pa jih je bilo ranjenih. Dočim so spočetka pripisovali nesrečo zavoram, ki da so odpovedale, se je kasneje izkazalo, da so zavori z vozovi vred bile sicer zastarele, pač pa da je v resnici odpovedal človek: vozač Tummler je namreč bil pijan.

Žrtve so pokopali z vso slovesnostjo, svojem je župan Jonas obljubil naglo in izdatno odškodnino. Zanosno vzklilnil, da občinska uprava ne bo nikdar jenjala z vsemi silami skrbeti za varnost meščanov. V resnici je pa tako, da doslej še niti resno ni začela. O tem pričajo številne manjše nesreče zadnjih let. Dunaj slovi po svojih starinah, toda vse starine ne zaslužijo svojega slovesa: Tako je še danes v prometu 900 tramvajskih vozov, ki so bili najmodernejši proizvod svojega časa, namreč za časa cesarja Franca Jožefa, pred letom 1914. Ta najnovejša nesreča je razgalila ne le nemarnost mestnega sveta glede modernizacije prometa, temveč tudi malomarno upravo, ki dopušča možnost, da vodi tramvaj pijan vozač. Značilno je, da sta obe koalicijski stranki ta primer obravnavali zelo obzirno. Mestni svet je sicer povečini rdeč, toda tudi ondi vlada koalicijska. Tako je uprava mestnih cestnih železnic na temelju vseмогоčnega avstrijskega proporca v rokah »črne« stranke. Tako se lahko reče, da je tudi krivda deljena — po proporciju.

Kultura in prilagojevanje komunizmu

(AI) — Glasilo Svete Stolice, »Osservatore Romano«, posveča poseben članek ustanovitvi skupnosti evropskih pisateljev, katere člani so med drugimi tudi sovjetski, vzhodnonemški, jugoslovanski, italijanski in francoski književniki. List pravi med drugim:

Na ustanovnem zborovanju so prilagojevanje kulture raznim političnim ter ideološkim sistemom imenovali poglavitnega sovražnika, katerega je treba pobijati v demokratičnem svetu. Nihče pa ni omenil, da v domovini socializma sploh ni mesta za tiste kulturne delavce, ki se ne prilagode režimu. Nihče se tudi ni z eno samo besedo spomnil pokojnega Borisa Pasternaka, ki se ni maral prilagoditi in vemo, kako je bilo z njim.

SLOVENC

doma in po svetu

P. Kalist Langerholz — srebrnomašnik

V začetku julija je v Lemontu, slovenskih Brezjah v Ameriki, v ondnotnem frančiškanskem samostanu praznoval srebrnomašniški jubilej preč. g. pater Kalist Langerholz. Jubilat izhaja po rodu iz Loke na Gorenjskem, rodil se je pa v Beljaku na Koroškem, kjer je oče služil kot železničar. Od tam se je družina preselila v Maribor. Vesela Spodnja Štajerska je oblikovala njegov značaj. Po maturi v škofskih zavodih v Št. Vidu pri Ljubljani se je odločil za redovniški stan in v letu evharističnega shoda ga je v Ljubljani posvetil za duhovnika škof. dr. Rožman. Posvetil se je dušnemu pastirstvu in vzgoji mladine. Kot katehet je marsikatega mladega fanta s svojim zgledom navedel k duhovniškemu poklicu.

Krščanska Langerholzova mati pa je darovala še enega sina in hčr Kristusu. Tudi jubilatov brat je postal frančiškan, dočim je sestra Marija odšla v misijone in sedaj deluje na Formozi na Daljnem vzhodu.

Vojna vihra je tudi p. Kalista povedla v svet. Po kratkem bivanju v Rimu je odšel v Združene države, kjer je več let poučeval kot profesor v frančiškanskih učnih zavodih v Lemontu, nato pa odšel za župnika na slovensko faro v New Yorku, kjer se je marljivo posvečal dušnemu pastirstvu, obenem pa je pospeševal slovensko kulturno življenje.

Svoj jubilej je hotel praznovati na skrivaj, toda številni prijatelji, ki se jih je v svojem duhovniškem delovanju pridobil, tega niso dopustili. Zato se je odzval povabilu prijatelja dr. Leskovarja v Chicagu ter obhajal svoj srebrni jubilej v Lemontu. Čikaški Slovenci so slavljenju pripravili pristrčno akademijo, iz Rima pa je v imenu sv. očeta brzojavno poslal čestitke državnemu tajniku kardinalu Tardini. Še na mnoga leta v vinogradu Gospodovem!

Slovenski uspehi na festivalu v Dubrovniku

Na letošnjem mednarodnem festivalu v starodavnem in slikovitem jadranskem mestu Dubrovniku, zibelki hrvatske književnosti, sta letos gostovala z več prireditvami opera Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane ter Slovenski oktet z lepo uspehim koncertom. Takoj po koncertu je uprava festivala sklenila z Oktetom pogodbo tudi za prihodnje leto.

Zelo lepo se je uveljavilo tudi ljubljansko operno gledališče, ki je med drugim podalo prvič v Jugoslaviji opero »L'Italiana in Algeri«, poleg tega pa še »Rusalko« in »Lucio di Lammarmoor«. Ljubljanski ensembel je izzval celo odmev v daljni Angliji, kajti posebni dopisnik londonskega dnevnika »Times«, ki si je ogledal festival, je o ljubljanski operi obširno in ugodno poročal.

Arhitekt Fabiani v Ljubljani

Ob 95. življenjskem jubileju so mladi ljubljanski arhitekti povabili medse znamenitega slovenskega arhitekta prof. Maksa Fabianija iz Gorice. Ta umetnik spada v isto vrsto s Plečnikom in Vurnikom, ki sta delovala pretežno v Sloveniji ter Jagrom, ki je gradil po Ameriki, in velja kot eden izmed največjih evropskih arhitektov. Po rodu s slovenskega Krasa je dovršil študije na Dunaju, kjer je bil učenec prof. Wagnerja, očeta nemarnega dunajske arhitekture, ki si je pridobila mednarodno veljavo. V mladosti je sodeloval pri obnovi po potresu razrušene Ljubljane. Njegovo delo je med drugim mestni licej. Gorici, kjer se je nastanil, je podaril vrsto lepih zgradb. Uveljavil se je pa tudi kot eden izmed vrhunskih arhitektov v Italiji in gradil palače, urejal naselja ter postavil spomenike po številnih mestih. Mladim arhitektom v Ljubljani je prof. Fabiani v razgovoru pripovedoval iz svojih spominov na velike arhitekture ter o svojem delu. Dejal je, da je predvsem treba delati pošteno in tako kot čutiš, da je prav, ne oziraje se na to kaj menijo in delajo drugi. Mladi slovenski arhitekt Branko Mušič zaključuje v »Naših razgledih« svoj zapis o tem lepem sestanku dveh umetniških generacij takole: »Fabiani je v družbi bil pozoren, takten, skrben, duhovit, evropski, iz velikega sveta in slovenskega obenem«.

Slovenski kipar v Argentini

V družbi z dvema argentinskima kiparjema v umetnostni galeriji velikega gledališča »Opera« v Buenos Airesu je razstavljal nedavno svoje ustvaritve slovenski umetnik France Ahčin. Njegova dela so v umetnostni javnosti zbudila znatno zanimanje ter izzvala ugodne kritike v časopisju. Vodilni buenosajreški časopis »La Nacion« je v svoji kulturni rubriki objavil sliko enega izmed Ahčinovih kipov ter delo mladega slovenskega umetnika zelo pozitivno ocenil.

Študentje so šli na Sv. Višarje

(Piše dijak)

Dijaki imajo navado, da se v počitnicah snidejo. To srečanje pa povežejo z izletom.

Tudi študentje slov. gimnazije smo že med šolskim letom mislili na izlet. Odločili smo se, da bomo dne 19. julija napravili izlet in obenem tudi romanje na Sv. Višarje. Za Sv. Višarje smo se odločili zato, ker praznuje to med našim ljudstvom tako priljubljeno Marijino svetišče 600-letnico svojega obstoja.

Ko smo v šoli po razdelitvi spričeval zapeli: »Vivat academia, vivant professores,« smo se razšli na vse vetrove. Toda težko smo čakali na 19. julij. Čas je hitro minil in napočil je določeni dan.

Poklonili smo se spominu velikega Slovenca

Sv. Peter nam je naklonil lepo vreme. Vstopili smo v vlak v Celovcu ter se odpravili proti Trbižu. Skupno nas je bilo 21 dijakov, oba preč. g. prefekta dr. France Cigan in Janez Rovani. Za voditelja smo povabili preč. g. Tomaža Holmarja, župnika na Obirskem. Vsi židane volje smo se vozili proti Trbižu. V Podkloštru je bila kontrola potnih listov. Sedeli smo pri oknu in gledali ven v lepo božjo naravo. Srečno smo dospeli v Trbiž. Tam smo čakali na vlak proti Žabnicam. Vsedli smo se v nizke vagone in se pokrepčali z jedačo in pijačo. V Žabnicah smo izstopili in nasmejanega obraza odkorakali za voditeljem proti župnišču. Tam smo pozdravili preč. g. župnika Simiza, ki nam je naložil nahrbtnike z »makaroni«. Prej pa smo si še ogledali cerkev ter grobnico Erlihove družine. Č. g. Holmar so nam orisali življenje in delo pokojnega univ. profesorja dr. Lamberta Ehrlichja, tega velikega Slovenca. Pokazali so nam tudi grob njegovih staršev, ki so prebivali tu v Žabnicah. Iz Žabnic smo krenili po najbolj strmi poti na Višarje. Hodili smo počasi ter si med potjo tešili žej z bistro gorsko vodo. Končno smo dospeli na Sv. Višarje. Nekateri so opravili to pot prvič, drugi že večkrat. Odložili smo našo prtljago v župnišču ter si ogledali cerkev. Zvečer smo imeli večerno pobožnost, pri kateri smo molili rožni venec.

Po pobožnosti so nam odkazali postelje, kamor smo se trudni vlegli.

Naslednje jutro je nas pozdravilo prijazno sonce. Višarski zvonovi so nas vabili k službi božji, pri kateri smo prepevali Marijine pesmi. V pridigi so nam preč. g. Holmar govorili v srce segajoče besede. Med drugim so rekli: »Prišli ste sem, dragi dijaki, da bi položili vse vaše težave k Marijinim nogam. Prišli ste sem v to svetišče, kamor romajo že 600 let koroški Slovenci. Tu pred Marijinim oltarjem je molil naš veliki škof Anton Martin Slomšek. Kolikokrat je priromal sem naš škof Gregorij Rožman s koroškimi Slovenci. Tu so molili voditelji našega naroda. Kolikokrat je prosil naš veliki vodnik Lambert Ehrlich

mežnarja, da mu je posodil ključke od cerkvenih vrat. Prof. Ehrlich se je zaklenil in molil celo noč za naš narod, ker je vedel kakšne stiske ga še čakajo. Neprenehoma je prosil Marijo naj varuje naš narod. Tudi vi, dragi dijaki, ste poklicani, da boste nekoč naši nasledniki. Poklicani ste, da bi vodili naše ljudstvo k Materi vseh narodov. Vi, dragi fantje, ste bodočnost našega naroda. Na vas zidažo in upajo. Zdaj je še čas, da se vi pripravite na to. Zdaj si morate krepiti voljo, da boste zmogli nesebično stopiti pred ljudstvo. Naj se ne zgodi, da bi vi zapustili svoje ljudstvo in bi to bilo vaša stranska stvar. Vi ste poklicani, da boste zgrabili za plug in orali domačo njivo. Blagor vam, če boste mogli po končanem delu zaklicati narodu:

»Njiva je zoranala«

Te ognjevite besede, ki so jih govorili preč. g. Holmar so nam segle globoko v srce. S tem namenom smo tudi pri sv. obhajilu prosili Jezusa: »O Bog, daj nam ognja, da ne bomo omagali, temveč vztrajali s svojim narodom na poti pravice, na poti k Tebi!

Molili in prepevali smo Mariji

Po zajtrku smo si kupili nekaj spominčkov s Sv. Višarja ter tudi nekaj razglednic, katere smo pisali sorodnikom in znancem.

Nato smo se podali na bližnjo goro Lovce. Zopet so nas vodili g. Holmar in pazljivo smo poslušali nasvete tega izkušene planinca. Previdno smo se vzpenjali po soteski in dospeli na vrh. Tam se nam je v vsej mogočnosti razgrnila krasota gora. Naš pogled je zajel vse Julijske Alpe. Posedli smo in uživali spomine, ki so nam jih pripovedovali g. Holmar. Zelo previdno smo se kobacali nazaj z vrha. Dobro volje smo dospeli nazaj v župnišče.

Študentje imajo tudi navado, da ob koncu izleta zanetijo kres. Nabrali smo dračja in zložili mogočen kres. Ko se je zvečrilo smo šli k pobožnosti in molili rožni venec.

Molili smo in se zahvaljevali Mariji za vse milosti, ki smo jih bili deležni v tem šolskem letu. Zahvalili smo se za uspehe pri učenju, v vzgoji značaja in za zdravje, da smo mogli neovirano sodelovati pri pouku. Nadalje smo jo prosili — pomočnico kristjanov — za pomoč tudi v prihodnjem šolskem letu in položili vse težave in boje dijaškega poklica pred Njene noge. Popolnoma smo se ji izročili. Naj nas Marija vodi v vseh življenjskih viharjih do srečnega cilja!

Spomnili smo se tudi staršev, ki so nam omogočili študij. Z žuljavimi rokami si prideldajo denar in si morajo neštokrat odreči kakšni stvari, da nam morejo poslati denarja za potrebščine ter plačati mesečnino. Spomnili smo se jih v molitvi in prosili Boga, naj jim to vse povrne in naj

jim nakloni zdravje, da bodo še dolgo mogli za nas skrbeti in nam pomagati do boljše izobrazbe in do boljšega kruha. S tem, da jim pomagamo pri delu v počitnicah, jim hočemo vsaj malo povrniti.

Nismo pa pozabili na našega g. ravnatelja, katerega smo povabili na izlet. Silno radi bi se udeležili našega izleta, pa jih je bolezen privezala na posteljo. Prosili smo višarsko Mater božjo, naj nakloni našemu g. ravnatelju zdravje in moč, da bodo še dolgo mogli delovati za nas in našo gimnazijo. Posebno pa naj jim da to milost, da bodo doživeli prvo maturo na slov. gimnaziji. Koliko noči in ur žrtvujejo naš g. ravnatelj za našo gimnazijo in za nas vse. G. ravnatelj! Mi hočemo in bomo sledili vašemu zgledu! Za vse dobro, kar ste storili za nas in naše ljudstvo, pa naj vam nekoč poplača Bog!

Zagorel je kres žive vere

Prosili smo tudi za naše g. profesorje, ki nas učijo bratske ljubezni in nam posredujejo znanje, ki nam bo potrebno za poznejše življenje. Premalo smo jim hvaležni za vse to, kar nam dobrega stori. Naj vam Marija, gospodje profesorji, poplača vse, nam pa naj da milost, da bomo vam pokorni in sledili vašim nasvetom.

Važno je za mladega fanta, da si utrdi značaj. Pri tem nam pomagajo preč. g. prefekti. Pomagajo nam klesati značaj, da bomo postali otesani in ne hloidi. Za vse se vam, prečastiti gospodje prefekti, zahvaljujemo in če bomo hodili in poslušali vaše svete besede, potem se nam ni treba bati, kajti postali bomo značajni in krepki možje, na katere se bo lahko zanesel Bog in tudi narod.

Nismo pozabili prositi tudi za naše do-

brotnike. Veliko nam pomagajo pri študiju. Koliko dobrotnikov ima naša gimnazija, ki nam omogočajo razne tečaje in izlete ter nabavo raznih učnih pripomočkov. Tudi ti se morajo odreči tej ali oni stvari. Mi se bomo potrudili tako, da žrtve naših dobrotnikov ne bodo zastonj. Marija povrni vsem, ki nam zavoljo svojega imena kaj dobrega store, z večnim življenjem.

Kakor so molili škof Slomšek, škof Gregorij Rožman, naš rojak Lambert Ehrlich in drugi, tako smo tudi mi molili za naš narod. Molili smo za vse naše rodoljube, ki so raztreseni po vsem svetu. Naša molitev in želja je bila: Marija višarska, varuj in ohrani naš narod!

Bili smo veseli. Zaupali smo Mariji vse, ker je ona velika priprošnjica kristjanov. Po pobožnosti smo stekli na hrib ter zažgali kres. Postavili smo se okrog gorečega kresa in iz naših ust se je razlila naša lepa pesem. Naš kres so videli v Kanalski, Ziljski in Savinski dolini. Dolgo smo prepevali v noč, dokler ni ugasnil kres. Naj tudi v naših srcih ne ugasne kres — kres ljubezni do vere in do koroške domovine.

Naslednje jutro smo nameravali obiskati rateška jezera. Žal je bilo slabo vreme. Zjutraj smo se poslovili od Marije. Slovo je bilo lahko. Odložili smo naše skrbi k nogam Mater božje in sedaj bo ona skrbela za nas. S petimi litanijami smo odšli iz te svete cerkve. Po romarski poti smo korakali navzdol proti Trbižu. Bili smo veseli in večkrat smo se ozirali nazaj na Sv. Višarje, dokler nam gozd ni zakril svetišča. Ko je vlak v Trbižu začel voziti, so debele kaplje pomivale okna našega vlaka. Naše misli pa so se še vedno vračale navzgor k Materi Višarski.

Mirko

Spor o letočih krožnikih še traja

Švicarski psiholog in psihiater dr. Carl Jung je po dolгих letih proučevanja sestavil poročilo o letočih krožnikih. Po njegovem trdnem prepričanju so vsi znaki, da vodijo letoče krožnike razumna bitja, ki so podobna nam. »Trdim, da govorice o letočih krožnikih niso samo govorice. Samo s psihološkimi razlagami ni mogoče odpraviti letočih predmetov, katere je videlo toliko ljudi.«

Doktor Jung je začel preučevati letoče krožnike leta 1944 in je napisal poročilo za švicarsko ustanovo, ki proučuje atmosferske pojave. Tako pravi: »Krožniki ne delujejo v soglasju z zakoni fizike, ampak je sklepati, da so brez teže. Če bi lahko dokazali, da so letoči krožniki iz planetov izven naše galaksije, bi to tudi dokazovalo, da obstoji življenje drugje. Kaj bi to pomenilo za človeštvo, je težko reči, vsekakor pa bi se mi znašli v položaju zastale rase, ki pride v stik z izredno razvito raso. Ne da se zanikati, da je potrebno za zgraditev takšnih letočih strojev mnogo več znanja, kot ga ima »človek«. Tako pravi dr. Jung.

Po drugi strani pa je poseben oddelk ameriškega letalstva objavil sporočilo, da

so skrbno preiskali 5700 primerov, ko so ljudje videli letoče krožnike in so v veliki večini primerov dokazali, da je šlo za balone, letala, meteorje, ptice, rakete ali pa poetegavščine.

Zopet telesna kazen v Angliji

Osrednji odbor britanske konzervativne stranke, ki je že dolga leta na krmilu države, se je z veliko večino odločil za zopetno uvedbo bičanja kot sodne kazni. O tem, kdaj naj zločinca kaznujejo z žilavko, naj bi odločali sodniki po lastni uvidevnosti.

Ta sklep seveda še ne prinaša nobene oboznosti za vlado, je pa pomemben, ker izreka stališče stranke, ki je trdno na vladi in ima v zbornici po lanskim volitvah zelo močno večino. Zaradi tega bo konservativcem kaj lahko izglasovati tak zakon v parlamentu.

Zahteva po zopetni uvedbi telesnih kazni je zadnja leta prihajala z raznih strani angleške javnosti, tudi od sodnikov, da bi z njo zavirali naraščanje zločinstva zlasti med mladostniki.

FRAN ERJAVEC:

282

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Kakor pri uradnem listu, tako so Francozi po vsej priliki tudi glede šolstva mislili izprva na »ilirščino«, toda praktični Vodnik, ki je bil sam ravnatelj ljubljanske gimnazije je (po posrednih Kopitarjevih prizadevanjih) že zgodaj pridobil Zellija in Marmonta za svoj slovenski načrt šolstva in s tem »storil za slovenščino v Iliriji več, nego vsak drugi«. Orati je namreč moral popolno ledino, kajti v dotedanjih avstrijskih gimnazijah je vladala izključno le nemščina. Tudi med profesorji so bili Slovenci razmeroma redko posejani (le nekaj duhovnikov), večina jih je bila pa z vseh vetrov habsburške monarhije (nekateri pa celo iz Nemčije in iz Italije), od katerih ni znal seveda nihče slovensko. Toda celo slovenski profesorji so bili večidel še nezmožni poučevati slovensko, ker naš jezik tedaj še sploh ni imel potrebne izrazoslovja za razne predmete, še manj pa seveda kakih slovenskih učbenikov, izvemši za prvo stopnjo osnovnih šol in katekizme. Glede na to potem seveda še tudi ni bilo mogoče misliti na takojšnje popolno poslovenjenje niti višjih osnovnih šol (normalk in glavnih šol), kaj šele gimnazij. In tu je bil ravno Vodnik tisti neumorni mož, ki je navzlic toliki zaposlenosti z raznimi drugimi dolžnostmi prebijal prvi led. Navdušiti se je pa mogel Vodnik za novo vlado in se s tako požrtvovalno vne- mo oprijeti dela le zato, ker so mu »moral Francozi zaradi slovenščine odpirati naravnost sijajne vidike«. Ni pretirano, ako trdim, da nam je moglo le francosko medvladje z Marmontom na čelu ustvariti iz Vodnika

našega največjega kulturnega delavca iz začetka preteklega stoletja.

Kakor vemo, je odredba o ustanovitvi glavne cenzure nalagala glavnemu cenzorju, da pomaga »glavnemu nadzorniku javnega šolstva«, da se pripravijo in natisnejo tudi potrebne nove učne knjige. Pripravljala naj bi jih skupno, prevajalci glavne cenzure bi jih prevedli na razne jezike, a v Ljubljani osnovana vladna tiskarna bi jih natisnila (ravno zaradi učbenikov in zaradi uradnega lista se je Benincasi tudi tako mudilo z njeno ustanovitvijo). Vse kaže, da so slovenske učbenike naročili pri Vodniku že takoj po ustanovitvi glavne cenzure. Benincasa je že dne 20. IX. 1810 poročal guvernerju, da je nekaj rokopisov za osnovne šole že pripravljenih, a mesec dni zatem je dobil že tudi dovoljenje za natis nekaterih v raznih »deželnih jezikih«. Tudi Vodnik se je lotil svoje naloge z vsem navdušenjem in marljivostjo ter pripravil že do zime 1. 1810. nekaj rokopisov, ki so jih začeli potem že naslednjo pomlad uporabljati (v rokopisih), čez poletje 1. 1811 so bili trije že tudi natisnjeni, dva sta potem sledila še v naslednjih mesecih, a dva sta ostala sploh v rokopisu in so ju tudi uporabljali ves čas le v rokopisnih prepisih. Skupno je torej sestavil Vodnik tedaj kar 7 učbenikov. in sicer:

A. Za osnovne šole:

1. »Abeceda sa Perve shole« (to je bil samoslovenski abecednik);

2. »Abeceda ali Asbuka. Das ABC-Buch. L'Abécé« to je bil slovensko-francosko-nemški abecednik);

B. Za gimnazije:

3. »Kershanski navuk sa illirske deshele vset is Katekisma sa vse zerkve Franzoskiga Zesarstva«;

4. »Pismenost ali Gramatika sa Perve Sholes«;

5. »Pozhetki Gramatike, to je Pismenosti Franzoske Gospoda Lhomonda... Prestavil Vodnik«;

6. »Računica« (to so uporabljali le v rokopisu);

7. »Italijanska slovnica« (tudi to so uporabljali le v rokopisu).

Končno je ves ta čas pridno pripravljala še svoj nemško-slovensko-latinski slovar, od katerega je pa dal natisniti v uradnem listu le ogledno polo za vabilo za naročbo.

Izmed navedenih učbenikov je bila posebno važna »Pismenost«, ker ni bila to za tiste čase le odlična slovnica, temveč sploh prva, pisana v slovenščini (vse dotedanje so bile namreč pisane v nemščini). Po njej so poučevali naš jezik na tedanjih srednjih šolah, dočim nam ni dala prejšnja Avstrija niti samoslovenskega — abecednika. Razen tega je vsebovala »Pismenost« tudi znamenit uvod, v katerem je mogla tedanja naša srednješolska mladina prvič celo v šolskem učbeniku brati krepke preporodne spodbude. V tem uvodu je dejal, da so bile doslej vse naše slovnice pisane v tujih jezikih, da smo iz njih tuje »vučili našo besedo znati, sebe pa ne. Od tod pride, da nimamo skoro nič vučeniga perdelka. Zatorej je prav prišla zapoved, našim mladencem dati v roke pismenji navuk, kir jim bo kazal svojo domačo besedo izrekvati in na pismo devati. Porečeš: čemu pa mi bo, saj znam po naše govoriti! Govorit znaš, al spravno govoriti in pisati morebit ne. Nemci, Lahi, Francozi dajo svojim otrokam napred svojo domačo pismenost za prvi vuk, deslih znajo nemško, laško, francosko. Zakaj? Zato ker je treba začeti vse navuke s tisto besedo, katero nas je mati vučila... Pismenji navuk bo našo slovenščino zbrusil, zlikal in obogatil, vas, mladence, pa perpravil, de se bote drugih jezikov ročno navučili; zatorej glejte napred svojiga dobro poznati...«

BILČOVŠ

(Zlatomašniško slavlje)

Iz Bilčovsa nam pišejo:

Redki so jubileji, kot smo ga praznovali v nedeljo dne 31. julija pri nas. Naš dolgoletni gospod župnik Jožef Stih so obhajali na ta dan 50-letnico mašništva. Leta 1910 so prvič pristopili k božjemu oltarju in na primiciji v rojstni fari v Kotmari vesi prvikrat zapeli Glorio.

Zibelka pa jim je tekla v Ivovljah pri pd. Vrtiču, v vasi, ki leži pičlih 5 kilometrov pred našim deželnim glavnim mestom Celovcem. Verni in narodno zavedni starši so jim bili in so jim še vzor ljubezni do Boga in do naroda. Tega zgleda in izročila so se vse življenje zvesto držali. Njihova duhovniška služba jih je vodila po raznih farah naše škofije, od Prevalj prek Železne Kaple, Velikovca do našega Bilčovsa, kamor so prišli pred devetindesetimi leti.

Ko je zavladal v naši deželi nacizem, so mu bili seve naš slovenski župnik prvi napoti. Zato so jih nacisti pregnali v nemške kraje, kjer so delovali v št. Valburgi pri Svincu in v fari Berg v Dravski dolini.

Že po nekaj letih pa se je podrl na pešak zgrajeni »tisočletni raj« in gospod župnik so se zopet vrnili med svoje drage bilčovške farane in tukaj dočakali, še mladeniško sveži in čili, svoj zlatomašniški jubilej. Za vse verne farane je to bil res dan, ki ga je naredil Gospod. Na predvečer so se zbrali člani cerkvenega odbora in naši pevci ter napravili gospodu župniku pristrčno podoknico.

Na dan zlate maše pa se je zbrala množica faranov pred župniščem, kjer je pred odhodom v cerkev zadonela pesem tukajšnjega moškega zbora: Zlatomašnik, bod' pozdravljen...

Nato je šolarka Monika Kropivnik prav lepo in srčkanost z deklamacijo pozdravila zlatomašnika ter jim zaželela, da bi med nami doživeli še mnogo zdravih in srečnih let. Cerkevni ključar Avgustin Safran pa je gospodu jubilaru izrekel pozdrave in voščila vse naše župnije.

Nato se je spreved podal proti cerkvi, kjer so naš gospod župnik z neverjetno čilim in krepkim glasom zapeli svojo petdesetletno jubilejno sv. mašo.

Po svetem opraviu je sledila še izven-cerkvena proslava v lepo okrašeni dvorani pri Miklavžu. Vrstili so se nagovori in zdravice duhovnih sobratov in laikov. Slavje je prijetno poživil mladi šolarski pevski zbor s svojim ubranim petjem. Ko smo se razhajali, je bila naša skupna želja: Bog nam ohrani našega gospoda še mnogo let čilega in zdravega med nami!

Hvaležni farani

SVEČE

(Poroka)

Pri Gospe Sveti sta se poročila dr. Anton Feinig, profesor na slovenski gimnaziji v Celovcu in medicinka sestra Malka Zihnerl iz Vodice pri Ljubljani. Praznik so olepšali z ubranim petjem v cerkvi in pri mizi Rožanski fantje. Za to priliko jih je pripravljala namesto pevovodje - ženi - na Janko Gabriel iz št. Janža. Novoporočencema iskreno čestitamo!

ŠT. JANŽ V ROŽU

(Smrt zgledne matere)

Bridka smrt je posegla spet v našo faro in iztrgala iz naše srede 76-letno Uršulo Müller, pd. Slamnjakovo mamo, v št. Janžu. V začetku leta so začeli bolehati, a nihče si ni mislil, da jih muči tako huda in neozdravljiva bolezen. Na dan sv. Petra in Pavla so šli še iskat pomoči v celovško bolnico, Bog pa, ki odmeri življenje vsakemu že ob zibelki, tudi Slamnjakovi mami ni več prizanašal in tako je mesec dni navrh na domu v preprosti sobici ugašnilo za vedno njih trudapolno življenje. V soboto, dne 30. julija, smo jih položili k zadnjemu počitku. Pogrebne obrede so vodili preč. g. msgr. dr. Hornböck iz Podgorij ob asistenci domačega gospoda župnika. Za slovo od doma so cerkveni pevci zapeli žalostinko »Nad zvezdami«, ki je vsem segla v srce. Veliko pogrebcev je pospremlilo truplo Slamnjakove mame najprej v cerkev, potem pa tja na farno pokopališče, kjer so v hladnem grobu ob strani že rajnega moža našli zadnji pokoj.

Kaj so bili Slamnjakova mama in kakšen življenjski zgled so nam zapustili, so nam v lepem nagrobnem govoru povedali domači gospod. Življenjska pot rajne

Pri nas na Koroškem

Slamnjakove mame je bila res trnjeva. Mater so izgubili že v zgodnji mladosti, morali so kot sedemletni otrok že med tuje ljudi, tuja roka jim je rezala kruh, katerega je bilo mnogokrat premalo. Še skorajda otrok in ne sposoben za delo, so morali iti po raznih kmetijah služiti za deklo. Ta usoda jih je pripeljala tudi v št. Janž k pd. Slamnjaku, in ta hiša jim je postala pravi dom. Postali so žena, gospodinja in mati. Bil pa je to samo odsev njih tako zaželeno družinske sreče. Po šestih letih skupnega družinskega življenja jim je Bog iztrgal iz svoje srede dobrega moža in očeta štirih majhnih otrok. Nad Slamnjakovo mamo je prišlo sedaj breme najhujše izkušnje, dom brez moških moči, kupica otrok, delo v hiši in na polju. Dobri ljudje, njihova vera v Boga in neumorna pridnost ter ljubezen do kmetije so pa vendarle premagali to težko izkušnjo. Če si ogledamo natančneje njih življenjsko knjigo, bomo našli v njej še mnogo drugih nesreč in

preizkušenj. Slamnjakova mama so prestali vse. Skrbeli so vzorno za dom in v dobrem stanju so ga pred leti izročili sinu Jožiju.

Bili so tudi dobra krščanska mati. Če je bilo treba, so se postavili v bran za vero in materin jezik, to zvestobo so vlili tudi svojim otrokom v srce.

Draga Slamnjakova mama! Vi niste umrli, zamenjali ste samo vaše zemeljsko za večno življenje. To velja tudi za vse nas, zato upamo, da se bomo še videli. Počivajte v miru!

Še en pogreb smo imeli v naši fari. Dne 23. junija smo ob veliki udeležbi njenih znancev in sorodnikov spremili k zadnjemu počitku Serecinovo mater, Barbaro Gabriel, ki je šele v 49. letu starosti odšla v boljši svet. Letos v igredi se je preselila ta družina iz Bistriških Rut k nam, kjer so kupili Serecinov dom. Žena je bila zadnje tedne zelo bolna, skrbi in težave so ji pripomogle do tako rane smrti. Bog ji daj srečno večnost!

Šola za bodoče gospodarje vabi

Kmetijska šola v Tinjah vabi fante, ki se hočejo gospodarsko izobraziti, da se pravočasno javijo za zimski tečaj, ki traja od 1. novembra do konca marca. Lahko se osebno javite, ali pišete na naslov: B. Bildungshof, Post Tainach.

Glas iz ljudstva

Letoviščarji, topot nekoliko drugačni

Tujskoprometna sezona je zopet v polnem teku. Naša jezera in planine, mesta in trgi so polni tujcev v pisanih oblačilih, kjer včasih zgleda, da naj obilica barv nadomesti pomanjkanje blaga, kajti te obleke več odkrivajo, kot zakrivajo. Eni se kopljejo, drugi pa pohajajo po planinah. So med njimi dobri in slabi ljudje, dostojni in nedostojni. Prinašajo dober denar k nam, pa tudi marsikatero slabo navado. Prodrli so že tudi v najbolj skrite vasice. Nekateri so jih veseli, drugi pa zopet ne. Naša prijateljica iz Gur nam piše o letoviščarjih naslednje:

Prav je, da večkrat kaj pišete o letoviščarjih. Pri nas smo jih imeli prvi mi. Pravzaprav se zanje nismo potegovali, prišli so kar sami. Bilo je pred nekaj leti. Lepega dne je prišla žena nekega zdravnika z 12-letnim sinom. Nameravala se je nastaniti v Vrbi, kjer je že bilo več njenih znancev, pa ni bilo prostora. Poslali so jo v št. Ilj, tam pa tudi ni našla kraja. Tako je šla še dalje in prišla k nam. Prosila je, da ji naj damo vsaj eno sobo. Bila je prijazna ženska in ustregli smo ji. Drugi dan sem šla v Celovec in nakupila vse potrebno. Po prvi noči je rekla, da bo sobo pospravljala kar sama, le naj ji pokažem, kako naj pripravi blazino, da bo tako kot je bilo večeraj. Povedala sem ji, da bo morala ležati na sarkovemu perju, da pa je bilo na drobno raztrgano, oprano in prežarčeno. Po prvi noči je bila nadvse zadovoljna. Dejala je, da že dolgo ni tako dobro spala,

vsekakor pa boljše kot na modrocih, ker se ti preveč tesno vlečejo po životu.

Prinesla je novo življenje v našo družino. S svojim sinom je bila zelo ljubezna in tudi jaz sem naši družini naročila, da naj pazijo na vsako besedo in se dobro obnašajo.

Kmalu sta nam pomagala pri delu, kljub temu, da smo jima odgovarjali. Goni la sta živino na pašo in kadar je naša družina bila v velikem delu, je ona kuhala za vse in tudi pokladala živini. Večkrat je šla plest na vrt. Se razume, da sem ji vse dobro vračala. Kadar sem ji pa dejala, da naj se ne trudi, da je dopust namenjen za počitek, je dejala, da ji je pravo razvedrilo postati za nekaj časa kmetica. Le prehitro je za nas vse potekel čas dopusta gospe zdravniki.

Odtlej smo kar naprej dobivali letoviščarje, in z vsemi smo imeli veliko srečo, ker so bili dobri ljudje. Posebno se z veseljem spominjamo dveh visokošolcev z Dunaja, ki sta najraje vozila hrastovino z velikim bikom in opravljala druga dela. Eden je vodil bika, drugi pa je sedel na vozu. Imela sta tudi fotoaparati. Zapustila sta nam slike, ki jih večkrat radi ogledujemo. Potem smo imeli dva ostarela zakonca, bila sta Ogra, ki sta pa bila prešibka za kako delo. Toda bila sta tako prijazna eden do drugega in sta živela kot dva golobčka.

Napisala sem te vrstice, da vidite letoviščarje tudi z druge strani.

Celovec ima nov športni stadion

Na vedro nedeljsko popoldne je Celovec dobil svoj nov športni stadion v predmestju sv. Martina, ob Waidmannsdorfski ulici. Že kar na prvi pogled naredi moderna naprava prijeten vtis. Leži sredi ravnice, ki jo na jugu zapira krasna dvostopna panorama, spredaj veriga rahlo valovitih Gur, za njimi pa mogočni skalnati vršaci Karavank. Novi stadion se razprostira na površini 5 ha, toliko kot obsega zemlje manjša kmetija. Središče ovalnega kroga je tribuna, ki nudi 1000 sedežev, na krožni ploščadi pa je prostora še za nadaljnjih 6000 in po potrebi še več gledalcev. Gradbeno dela so stala 7 milijonov šil, če pa upoštevamo še vrednost zemljišča, pridemo na vsoto 11 milijonov šil.

Pri otvoritvi se je znašlo na od jesensko milega sonca (letos imamo pač čudno poletje) obisanem stadionu vse, kar ima ime in položaj v javnem življenju našega mesta in koroške dežele. Zbralo se je pa tudi mnogo starih in mladih prijateljev

športa. Slovesnost je začela policijska godba z udarnimi koračnicami, nakar so vkorakali na s svežo zeleno travo poraslo stadionsko polje aktivni športniki. Kar prijetno je bilo videti, da koračnic niso jemali preveč resno, temveč se povečini z demokratsko športno lažernostjo postavili v vrsto pred častno tribuno. Med njimi so bili tudi gostje iz Dunaja in iz Nemčije, ki so pa bili že za spoznanje strunnejši. Najprej je mestni športni referent, mestni svetnik g. Rudolf Novak pozdravil navzoče ter opisal na kratko skupne napore za gradnjo nove športne naprave. Načrte je izdelal mestni arhitekt dipl. ing. Huainigg, z gradbenimi deli so pa začeli dne 5. decembra 1958. V dobrem poldrugem letu je bila športna naprava ob pomoči obeh strank v mestnem svetu ter podpori deželne vlade zgrajena. Zupan Ausserwinkler je poudaril, da za to, da je mestni svet mogel nameniti soglasno tako visoko vsoto za gradnjo stadiona, (Dalje na 5. strani)

Nedeljsko popoldne v Podjuni

Bila je lepa nedelja. Sonce je prijazno sijalo, ni bilo prevroče, ravno prav. Da bi se na tak lep dan šel drenjat na Klopinski jezero, se mi je zdelo škoda. Zajahal sem svojega »motornega oslička« in ga naravnal tam dol proti Železni Kapli. Tudi pri Goselnem jezeru je bilo vse živo. Kot kuščarji so se nekateri sončili v travi, drugi pa čofotali po plitvi, z močvirnimi rastlinami zaraščeni vodi. Bilo bi kar prav ako bi tudi to jezerce nekoliko zlikali in zmordernizirali. Napisanega je bilo že nič koliko o tem, kaj bodo pa naredili, pa bomo videli. Le čakati bomo menda morali še dolgo. Pa saj čakanja, da se oblast zgane, smo v Podjuni že vajeni...

Rekel sem si, glej, glej, kako so se sprememili nekdanji žitarski vinogradi, ko sem se peljal naprej. Pred davnimi stoletji je tukaj rastle vinska trta in z njenim pridelkom so se opajali rimski legionarji, v srednjem veku pa fevdalni gospodje na visokih gradovih za varnimi obzidji. Danes pa rastejo tod, kot gobe po dežju gospodarske konjunktore, lične hišice. Vsak pač hoče imeti lastno streho nad glavo.

Lotila se me je žeja in ustavil sem se pri Mravljaku, da si osvežim suho grlo in se nekoliko okrepčam. Ko sem tako sedel in ogledoval božji dan okoli sebi, me je pozdravila z nasprotne strani bleščeča nova hiša s še svežim, vablljivim napisom »Gasthaus und Kaufhaus«. Razveselil sem se, da so ljudje tod tako podjetni, obenem sem se pa zamislil. Če hodiš tod naokoli, so napisi »Trgovina in gostilna« tam, kjer še so, zaprašeni in obledeli od starosti. Šiling, šiling, kako si okrogel!

Da preženem otožne misli, sem zopet zajahal mojega ubogljivega »oslička«. Ko sem premišljeval kam, zagledam velik lepak, s katerim Farna mladina vabi v št. Lipš na blagoslov motornih vozil. Premagala me je radovednost in urezal sem jo jadrno proti št. Lipšu. Kaj posebnega pač ne more biti v tem zanemarjenem delu dežele, ki ga je oblast kar z zakonom proglasila za »zaostalo ozemlje«. Pa sem bil presenečen, kajti na cesti sem videval vse polno raznih motornih vozil, v št. Lipšu pa je bila taka gneča, da nisem mogel več naprej. Prostor pred farno cerkvijo je bil natlačen z osebnimi avtomobili, motorji, mopedi, pa tudi številnimi traktorji. Ti slednji kažejo, da si delavno ljudstvo pač samo z delom pomaga naprej, potem ko »ta višji« ne store nič ali bore malo. Naštel sem vsega skupaj 80 motornih vozil, kar za te kraje ni malo!

Ker sem prišel med zadnjimi, sem se moral zadovoljiti s prostorom zadaj. Čedna dekleta so za »vstopnico« pripenjale šopke in tudi moj »osliček« ga je dobil, jaz pa prijazen nasmeh dečle.

Pred križem, kjer je bil postavljen kip svetega Krištofa, zaščitnika motornih vozačev, so bile najprej pete litanije, v naši prijetni domači govorici. Nato je v lepem nagovoru dušni pastir opozoril vozače, da naj po pameti uporabljajo svoja vozila. Človek je tako moder, da je iznašel in izdelal vsa ta vozila in stroje, da mu služijo in lajšajo življenje. Mora pa tudi ohraniti pamet, da ne postane hlapec strojev ter jih uporablja v svojo nesrečo. Predvsem pa bodi vozač obziren na cesti, kajti ta je za to, da služi vsem. Nato je pokropil vozila in tudi na mojega »oslička« je padlo nekaj zadnjih, drobnih kapljic. Upam, da se mu bo to poznalo.

Po končanem blagoslovu pa je sledila zabava. Prišli so godci iz Globasnice in godli, da jih je bilo veselje poslušati. Naše ljudstvo je pobožno, to že, veselo pa tudi.

Pozno zvečer sem med zadnjimi zopet zajahal svojega oslička in odbrenčal v prijetnem večernem hladu proti domu, malo vesel, malo pa žalosten. Že veste, zakaj!

ZVEZA SLOVENSkih ZADRUG

na Koroškem velesejmu

od 11. do 21. avgusta 1960

razstavlja in prodaja

kmetijske stroje in potrebščine vseh vrst.

Rojaki! Obiščite nas!

DRAVA - domači vir električne energije

Načrti »Avstrijskih dravskih elektrarn d. d.« za izkoriščanje glavne koroške reke

Gradbena dela za elektrarno na Dravi pri Kazazah dobro napredujejo po načrtih. Že samo dejstvo, da sta v zadnjem času dva zvezna ministra obiskala gradbišče, priča, kako veliko je zanimanje za gradnjo te elektrarne. Kmetijski minister in predstojnik vrhovne vodne oblasti dipl. ing. Hartmann ter zvezni minister dipl. ing. Waldbrunner sta se dalj časa zadržala na gradbišču, kjer jima je vodstvo Dravskih elektrarn dd. poročalo o različnih podrobnostih, obenem pa sta se oba ministra osebno prepričala o napredku gradbenih del ter o dobrem stanju posameznih naprav. Dipl. ing. Waldbrunner je poudaril, da polaga največjo pažnjo na izvršitev gradbenih del po načelih gospodarnosti. V tej zvezi je obsodil navado nekaterih gradbenih podjetnikov, ki vselej poskušajo, v sorazmerno kratkem gradbenem času odpisati celotni gradbeni strojni park. To pa vodi k zvišanju gradbenih stroškov — je dejal minister — in podružuje v takih elektrarnah tudi proizvedene kilovatne ure energije.

Direktor dipl. ing. Werner je omenil, da so Avstrijske dravske elektrarne dd. ponosne na to, da — v kolikor ne nastopijo nepredvideni dogodki — bodo gradbeni stroški ostali v predvidenem okviru.

Minister Hartmann se je zanimal predvsem za potrebe kmetijstva in se prepričal, da večji del površine, ki bo preplavljena, obstoji iz logov ter je z zadovoljstvom vzel na znanje, da je bilo storjeno vse, kar je bilo mogoče za ohranitev visokovrednih kmetijskih površin. Z nasipi, ki bodo merili več kot 5 km v dolžino, bo zaščiteneh okrog 33 ha plodne zemlje, ki jo bodo s posebnimi črpalnimi napravami še osuševali.

Direktor dipl. gospodarstvenik Gaston Kugler, ki vodi upravne in trgovske posle, je pojasnil finančno politiko družbe. Njegova prizadevanja, obrat kolikor mogoče racionalizirati, so bila deloma že z uspehom uresničena. Glede dviga mosta pri Velikovcu sta oba predstavnika načelstva pojasnila, da je to bilo predvideno in upo-

števano že pri izdelavi načrtov. Predvsem so razlogi finančnega značaja odločili v prid naknadnega dviga mostu. S pomočjo neovrgljivih dokazov sta obrazložila, da je sedanja rešitev za družbo najugodnejša.

Z dovozne ceste se odpira lep razgled preko celotnega gradbišča. Gradbena dela so kljub začetnim težavam in preveč razvneti konjunkturi doslej dobro napredovala. Vprav pred pomladanskimi nalivi je bila dokončana ograditev gradbenega jarka elektrarne v Kazazah. Poslednje betonske plasti so bile vlite v obrambni jez takorekoč v tekmi z naraščajočo vodo; vendar je bilo moč še preprečiti preplavitev gradbenega jarka. Na impozantnem obodu je že sedaj moč jasno razpoznati oblike bodoče gradnje. Mogočni obrambni stebri se že strmo dvigajo proti nebu in temelje strojnice že tudi betonirajo.

Sedaj porabijo tedensko 4.000 kub. m. betona. Gradbena firma pa je dosegla že vrhunske storitve do 1.200 kub. m. na dan. Od predvidenih skupnih 165.000 kub. m. betona je bilo 55.000 kub. m., to je ena tretjina, že porabljenih.

Dravska elektrarna Kazaze bo imela največje zatvornice za posamezna polja (segmente) v Evropi. Montaža ustreznih opornikov je že v polnem teku. Čepi, ki jih vdelujejo v obrambne stebre, morajo vzdržati pritisk 1150 ton. V jeseni bo Drava že napeljana skozi obrambne stebre in stara rečna struga bo zaprta z nasipom.

Dravska elektrarna Kazaze je ena izmed 8 rečnih elektrarn, ki bodo zgrajene na 88 km dolgem pasu od Beljaka do Žvabeka. Instalirana storilnost elektrarne Kazaze znaša 70.000 kw, srednja letna proizvodna zmogljivost pa 360 milijonov kwh.

Na Dravi so predvidene še naslednje elektrarne:

- Bistrica 69.000 kw,
- Rožek 42.000 kw,
- Humperk 25.000 kw,
- Borovlje 25.000 kw,
- Dole 28.000 kw,
- Podgrad 25.000 kw,
- Anin most 24.000 kw.

Kot prvi naslednji podvig je predvidena gradnja elektrarne Rožek, pripravljajo pa že tudi načrte za Bistrico.

Elektrarni Žvabek (60.000 kw) in Labud (24.000 kw), ki imata skupno letno zmogljivost 480 milijonov kwh, se zaradi mednarodnih pogodb morata ozirati na jugoslovanske elektrarne in njihove potrebe po vodi. Veliki zajezeni prostor pri Kazazah bo pa služil kot izravnalni bazen, tako da bo moč obratovanje više navzgor na reki ležečih elektrarn uravnati po avstrijskih

potrebah. Vreme in padavine na Koroškem so odvisne predvsem od učinkov nizkega pritiska na Jadranu. Izkušnja je namreč pokazala, da ima Drava največ vode takrat, kadar je severno od glavnega grebena Alp malo padavin. Ko ondotne elektrarne morejo proizvajati le manj toka, bo mogoče ta primanjkljaj izravnati s povečanim obratovanjem dravskih elektrarn.

Poleg tega pa služijo tudi zbiralne in parne elektrarne za proizvodnjo električne energije. Pri Zeltwegu gradi družba novo veliko parno elektrarno, ki bo opremljena s turbinsko napravo s storilnostjo 130.000 kw in bo tako največja v Avstriji sploh. Obe elektrarni, dravska v Kazazah in parna v Zeltwegu, bosta začeli obratovati leta 1962.

Celovec ima nov športni stadion

(Nadaljevanje s 4. strani)

Čigar vzdrževanje bo tudi vnaprej obremenjevalo občino, gre zasluga tudi davkoplačevalcem, ki so marljivo plačevali davke. Deželni glavar g. Ferdinand Wedenig je najprej ugotovil, da se je tako pri gradnji mestne dvorane na velesejskem razstavišču kakor tudi pri gradnji tega stadiona bilo ugotoviti pri mestnem svetu in deželnem zboru mnogo smisla za šport. Ko je izročil športni stadion svojemu namenu, je želel mladini obilo uspehov v plemenitih športnih tekmah. Sledile so lahkoatletске tekme, pri katerih je bil zrušen avstrijski rekord v teku na 100 metrov. Novi rekord z zares lepim časom 10,4 minutami je postavil priljubljeni celovski športnik Elmar Kunauer, ki se mu obetajo še mnogi uspehi. Več atletov si je pri izbirnih tekmah za olimpiado priborilo „vozno karto“ za Rim. Tako je Dunajčan Donner prvičkrat preskočil v višino znamko 2 metrov. Prireditelj je zaključila nogometna tekma med celovsko in dunajsko „Austrijo“. Že pri otvoritvenem žogobrcu, ki ga je zares strokovnjaško izvedel finančni referent mestne občine mestni svetnik Mayerhofer, je bil doprinešen dokaz za predhodno ugotovitev, da ima celovski mestni svet zelo mnogo smisla za šport, in to tudi v praksi!

Nadaljna igra ni nudila kakih novih senzacij. Bila je počasna in Dunajčani so v prvem polčasu z lahkoto zabijali gole v petminutnih presledkih. Šele v drugem polčasu so se domačini, potem, ko se jim je vendar enkrat posrečilo poslati žogo v dunajska vrata, pokazali malo več živahno-

sti, toda končni rezultat je bil 5:2 za Dunajčane.

Novi stadion je vsekakor obogatitev za mesto in lahko rečemo, da bi bil v ponos tudi kateremu znatno večjemu mestu in povsem služil njegovim športnim potrebam. Naj nudi mladini mnogo veselja in priložnosti za zdravo tekmovanje, prijateljem športa pa obilo razvedrila!

Filmi

Borovlje

Sobota, dne 13. 8.: Der achte Wochentag (V). — Nedelja, dne 14. 8.: Kein Engel ist so rein (IVa). — Ponedeljek, dne 15. 8.: Rosen für den Staatsanwalt (IV+). — Torek, dne 16. 8.: Das Weib und der Verdammte (V). — Četrtek, dne 18. 8.: Auf den Schienen zur Hölle (IVa).

Bistrica v Rožu

Sobota, dne 13. 8.: Die gestohlene Hose (III). — Nedelja, dne 14. 8.: Weites Land (IV). — Ponedeljek, dne 15. 8.: Die schwarze Lorelei (IV). — Sreda, dne 17. 8.: Die Hexenküche des Dr. Rambov (IVa).

Pilberk

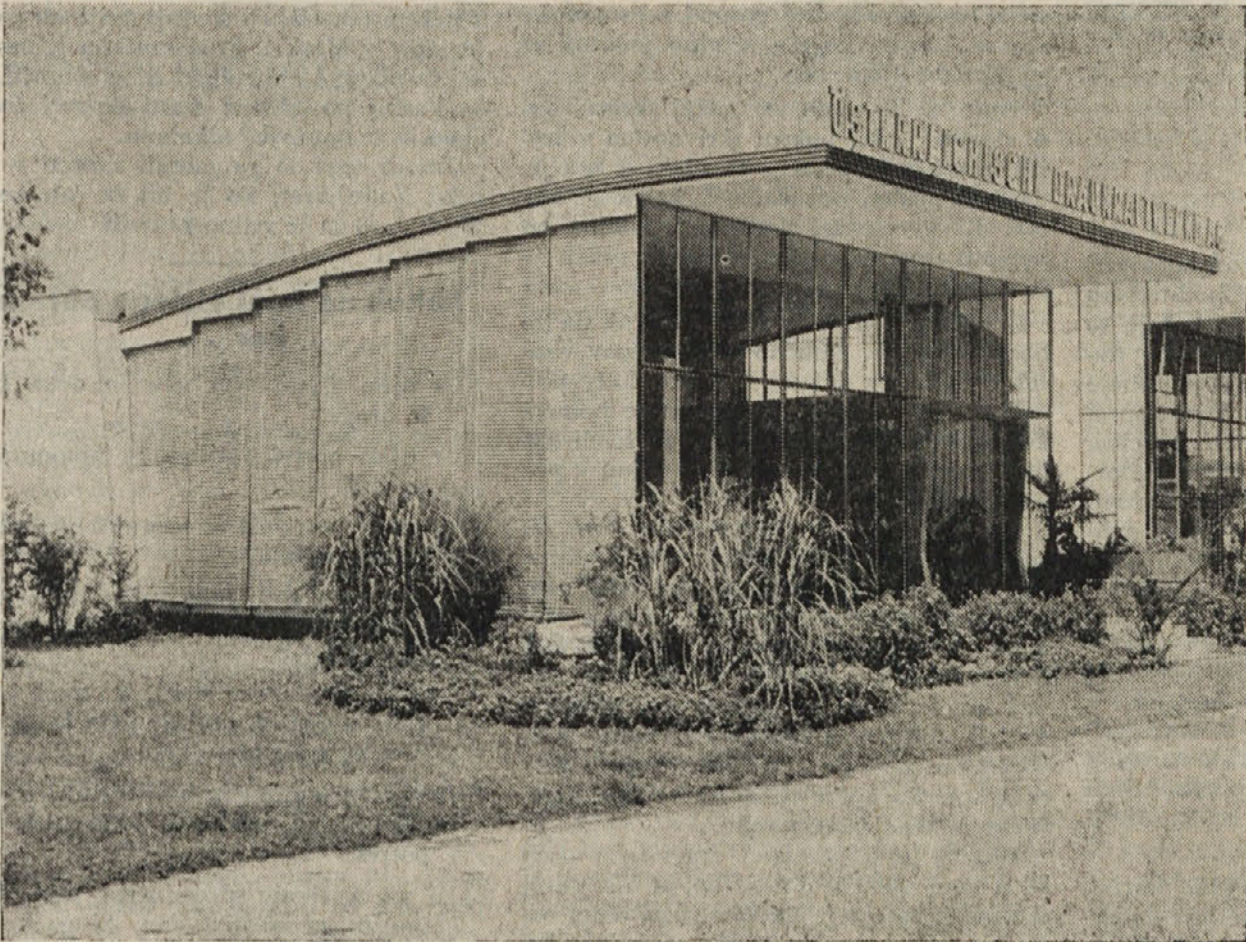
Sobota in nedelja, dne 13. in 14. 8.: Wetterleuchten um Maria (IV). — Ponedeljek, dne 15. 6.: Der Priester von Neapel (IIa). — Sreda, dne 17. 8.: Tempelschatz von Bengalen (IV).

Št. Jakob v Rožu

Sobota in nedelja, dne 13. in 14. 8.: Einmal noch die Heimat sehen (III). — Ponedeljek, dne 15. 8.: Teufelschüler (IVb).

ÖSTERREICHISCHE DRAUKRAFTWERKE AG.

Das größte Elektrizitätsversorgungsunternehmen Österreichs

DER MESSEPAVILLON DER ÖSTERREICHISCHEN DRAUKRAFTWERKE AG.

KLAGENFURT, Baumbachplatz 2

ZEIGT

IM EIGENEN

MESEPAVILLON

INTERESSANTES ÜBER

Stromerzeugung

Kraftwerke

Kraftwerksbauten

Projekte

SOWIE EIN QUERSCHNITTMODELL DES 330 t/h BENSO-KESSEL IM DAMPKRAFTWERK ST. ANDRÄ / LAV. UND EIN MODELL DES DERZEIT GRÖSSTEN TURBO-GENERATORS (110.000 kW) IN ÖSTERREICH.

Kako je z današnjo mladino?

Kakor poroča junijska številka letošnje-
ga »Duhovnega življenja«, se je pred krat-
kim vršilo v Argentini peto redno zaseda-
nje voditeljev mladinskih organizacij Ka-
toliške akcije. Razpravljali so o mladins-
kem vprašanju in prišli do ugotovitve,
da se današnja mladina ne more prav znaj-
ti v modernem toku življenja.

Mladinski problem je danes zelo pereč
po vsem svetu, zato bi verjetno tudi pri
nas prišli ob podobnem razpravljanju do
sličnih zaključkov.

To porazno in tudi za nas razmišljanja
vredno ugotovitev opirajo na tale dejstva:

1. Velika večina vseučilišnikov ne kon-
ča študijev ali pa sedla z ene fakultete na
drugo. Delavska mladina ni zadovoljna s
svojim poklicem. Nemir, ki se polasča vse-
ga okolja, ne dopušča, da bi si ustvarili
tudi oni svoje življenje v miru in redu.
Od tod težnje po begu iz take stvarnosti,
globok občutek izjalovljenosti in povišek
mladostnih zločinov.

2. Mladina se ne zna zabavati. Izgubila
je čut za razvedrilo, ki bi je ne razoseblja-
lo in bi pomenilo dviganje osebnosti ter
vplivanje vesele podjetnosti. Zato pa se
pusti otopeni z bučno mehanizirano za-
bavo.

3. Mladina ne zna študirati. Šola jo na-
trpa s podatki, številkami in dejanji, ne
nauči pa je misliti z lastno glavo. Tako
ne zna več ločiti med znanostjo in laži-
nanostjo. Za znanstveno preučevanje ji
ni mar, ker so jo vzpodbujali le za čim-
prejše gospodarsko okoriščenje akadem-
skega naslova.

4. Mladina se ne zna zaljubiti in oku-
šati prave ljubezni, ki je v tem, da človek
izpolni bližnjemu vse svoje sposobnosti in
mu posveti vso skrb s tem, da zatira svoje
lastne težnje. Le tak bo namreč imel pravo
nežnočutno ljubezen do neveste in že-
ne, ki se bo nekoč spremenila v skupno
ljubezen do skupnih otrok.

5. Mladina ne vidi izpolnjenih svojih
idealov. Mesto, ki ga v družbi zavzema,
ji dajejo okoliščine, ne pa njen lastni,
osebni poklic...

In rešitev?

Družine morajo živeti v veliko globlji
povezanosti. Dom mora postati prava šola
ljubezni in razumevanja do svojih otrok.

Vzgojitelji naj se trudijo, da bo mladi-
na razumela, kako spolnost v življenju
ni le neka sebična zadostitev sproščenih
strasti. Razmnoževanje človeka je najple-
menitejši in najvzvišenejši poklic, za kate-
rega je določena velika večina mladine.

Športne ustanove morajo disciplinirati
človeka tako, da bo šport postal sredstvo
v plemeniti medsebojni tekmi, ne pa pozo-
rišče za podivjanje množic.

Vzgojni zavodi — šole — naj ne mešajo
mladine z vedno več in vedno bolj naspro-
tjujočimi se trditvami. Zavedajo naj se, da
bodo zadovoljili mladino le s prizadevnim
in ponižnim iskanjem resnice.

Dolžnost javne oblasti pa je, da brani
mladino pred raznimi pustolovci, kateri
jo kvarijo na vse mogoče načine.

DEKLIŠKI KOTICEK:

Delavke — misijonarke

Pariška četrt Saint Denis šteje 35.000
prebivalcev. Ni baš na dobrem glasu. V
njej prebivajo najbolj razvpiti ljudje, žen-
ske dvomljive vrednosti, izvržki človeške
družbe. Komaj dva tisoč oseb hodi ob ne-
deljah v cerkev in polovica prebivalcev
sploh ni krščena.

V to moralno in materialno razdejanje
je prispel nekega dne pater Roussel, ki je
zapustil svojo mirno župnijo z željo, da
se ves preda delu za uboge in delavce.
Njegova ideja je bila, da bi med žensko
mladino izbral idealna dekleta, ki bi se
na zunaj nič ne razlikovala od ostalih de-
klet, duhovno pa bi bile na isti stopnji
kot redovnice z obljubami uboštva, devi-
štva in pokorščine.

Našel jih je. Priglasile so se izobraženke,
zdravnice, pisateljice in profesorice, pa tu-
di dekleta revnejših slojev brez posebne
izobrazbe. Vsaka je ostala v svojem po-
klicu in skuša vplivati s svojo dobroto in
zglednim življenjem na svojo pokvarjeno
okolico. Ta kot delavka v tovarni, ona kot
točarka v nočnem baru, druge spet po bol-
nišnicah, trgovinah in drugih javnih lo-
kalih. Le ob nedeljah se združijo v veliki

Morilec mučenke

V obmorskem mestecu Nettuno v Italiji
je tik ob obrežju postavljena vsa iz belega
marmorja cerkev, v kateri počiva mučeni-
ško telo dvanajstletne deklice Marije Go-
retti. Ko vstopiš v to krasno cerkev, te za-
jame čudovit občutek dehtečih lilij, kate-
rih je nebroj postavljenih ob svetniškem
kafalku nedolžne deklice. Vsa notranjost
svetišča kar diha v tej živo občuteni ne-
dolžnosti mlade mučenke.

Nedaleč od svetišča pa skoro sameva na
prostrani ravnini hiša, kjer se je pred šest-
desetimi leti zgodil strašen zločin. V zgorn-
nji sobi enonadstropne kmečke hiše je
blizu vhoda prostor, kjer je napisano: »Tu-
kaj je Aleksander Serenelli umoril Marijo
Goretti.«

Že na razpravi oktobra 1902. je bilo viš-
je sodišče v Nettunu nabito polno, kajti
brutalni umor, ki ga je zagrešil komaj
dvajsetletni fant nad nedolžno deklico, je
pretresel vso provinco. V izid sodbe ni nih-
če dvomil, saj je Aleksander že na dan
zločina priznal policiji, da je bil vzrok
umora le nizka strast.

30 let ječe

Zemeljska pravičnost je šla svojo pot. Iz
Nettuna so krivca preselili v ječo Regina
Coeli v Rim, kjer je julija 1903. sledila
ponovna preiskava na najvišjem prizivnem
sodišču, pri porotnem zasedanju pa je bila
izrečena končna obsodba. Zagovorniki so
se zelo trudili, da bi Serenellija osvobodili
ali mu vsaj omilili kazen. Tako je Alek-
sander lažno zatrjeval, da je žrtev umoril
zgolj zato, da bi prišel v ječo, dobil ko-
šček kruha in streho ter se rešil bednega
življenja v močvirni pokrajini. Branitelji
so skušali dokazati, da je mladenič slabo-
umen in za dejanje neodgovoren. Oče je
bil pijanec, mati je umrla v bolnišnici za
duševne bolezni in prav tam je bil tudi
njegov brat.

Toda glavni tožilec je svoj obremenilni
material skrbno pripravil. Jasno je doka-
zal, da je obtoženi Serenelli brez dvoma
kriv, ko je pri polni zavesti prostovoljno
do smrti zabodel dekle Marijo, ki se je
upirala njegovim zahtevam. Zločin je bil
hladnokrvno premišljeno dejanje. Priče so
povedale svoje, prinesli so s strjeno krvjo
umazano obleko žrtve, obtoženec pa se pri
vsem tem ni niti ganil. Izziivalna odpor-
nost je svetila iz njegovih oči, posmeh nje-
govih usnic se je zožil v trmo. Glavni to-
žilec je še prebral izjave zdravnikov-psihi-
atrov, ki so soglasno dognali toženčevo
zdravstveno stanje.

Obsodba prizivnega sodišča je obveljala
in največja kazen za mladoletnika je bila
izrečena: trideset let ječe...

na pol razdrti hiši, ki je bila nekaj tovar-
na, drugače živijo vsaka zase v podstrešnih
sobah. Po šestih mesecih preizkušnje so
sprejete kot novinke in njih noviciat tra-
ja eno leto. Po tej prestani dobi postanejo
»misijonarke« in kot take delajo naprej
še štiri leta. Šele nato so končno sprejete
v red »delavko-misijonark« s tremi redov-
nimi zaobljubami. Edino za ta slovesni
dan si nadenejo belo redovno obleko, nato
se pa spet vrnejo na delo v navadnih oble-
kah.

Njih vpliv na pokvarjeno okolico je ve-
lik. Kjer morejo, so pripravljene, da nu-
dijo pomoč ali uslugo, četudi za ceno ve-
likih žrtev. S tem pridobijo duše za Kri-
stusa. Marsikatero zabredlo dekle so zopet
spravile na pravo pot, ji preskrbele pri-
merno zaposlitev in jo tako rešile žalost-
nega propada.

S takim nesebičnim in socialno korist-
nim delom si je red pridobil mnogo simpa-
tij pri vsem francoskem ljudstvu; tudi ci-
vilne oblasti mu nudijo vso zaščito. Od
cerkvenih oblasti pa ima prav tako vse
odobravanje in potrditev.

Leta so neusmiljeno tekla in o Aleksan-
dru Serenelliju ni svet nič več slišal. Toda
z beatifikacijo Marije Goretti je prišla na
dan tudi morilecva zgodba. Po prestani ka-
zni in svojem spreobrnjenju jo sam opisuje
takole:

Morilec opisuje svoje življenje

»Moja povest ni lepa, morda pa bo ko-
mu koristila. Rodil sem se v družini osmih
otrok dne 2. junija 1882. Dva sta umrla
še prav majhna. Jaz sem bil najmlajši. Le-
ta 1889 sem prejel prvo sveto obhajilo.
Leta 1903 v juliju so me odpeljali v kaz-
nilnico v Noto, leta 1919 pa na Sardinijo,
kjer sem bil 7. marca 1929 izpuščen. Nih-
če me ni maral. Končno sem se zatekel
k očetom kapucinom v Ascoli. V resnici
življenje ubijalca in grešnika ni lahko.

Mladost v revščini

Eden izmed bratov je vstopil v semen-
šče, da bi postal duhovnik, a je živčno zbo-
lel in je moral v umobolnico. To je tako
zelo vplivalo na mojo ubogo mater, da je
tudi ona kmalu nato zbolela. Takrat sem
bil še zelo majhen. V boleštni razrvanosti
me je hotela vreči v vodnjak, a brat me
je pravočasno rešil. »Bolje je zanj, da
umre, kot pa da bi trpel.« je kričala. Po-
tem so jo odvedli in je nisem videl nikdar

Zadnje fantove besede

V neki newyorški bolnišnici je zapel te-
lefon. Doktor je vprašal za prostor za mla-
dega fanta, ki mora nujno na operacijsko
mizo. Čez dve uri ga je že pripeljal avto
in dobil je bolniško obleko in posteljo.

Bolnik je več mesecev hodil k zdravni-
ku, ki mu je zdravil grlo. Ta mu ni po-
vedal, kaj mu je, le spet in spet ga je
klical k sebi. Zdrav in močan fant je bil,
končal je visoko šolo in življenje se mu
je smejalo naproti. Pa je začutil, da z gr-
lom ni vse v redu in tako se je pričela
njegova bolniška pot. Pred nekaj dnevi
mu je zdravnik povedal, da ne upa na
ozdravljenje brez operacije. Torej pod
nož! Zakaj pa ne, da se bo le povrnilo
zdravje in bo njegov obraz dobil zopet
prejšnjo rdečo barvo.

Bolniška sestra je tiho hodila po sobi in
mu popravljala posteljo.

»Kdaj bo operacija?« jo je spraševal.

»Ob treh bo pripravljena operacijska
soba. Le močni bodite, gospod, saj ste mož,«
mu je krepila pogum. Čudno sočutno so
ga gledale njene oči.

Fantu se je zdelo, da nekaj skriva. Tu-
di doktor je bil nekam skrivnosten v svo-
jih besedah o operaciji in zdelo se mu je,
da je domačim povedal več, kakor je nje-
mu. Bi jo vprašal naravnost, kakšna bo
njegova operacija? Ne, v božjih rokah je
in le zdravja si želi.

Z rožnim vencem v roki je čakal, da ga
bodo odpeljali. Končno se je njegov vozi-
ček pomikal po dolgem hodniku. Lažji bol-
niki, ki so sedeli ob stenah in se pomen-
kovali, so gledali za njim in mu želeli sre-
čo. V nekaj dneh bo sam med njimi v pri-
jetnem pogovoru...

Kmalu je ležal na operacijski mizi, ob
kateri je že stal v beli obleki njegov zdrav-
nik. Pozdravil je svojega pacienta, nato
pa mu položil roko na ramo in ga z oče-
tovskim sočutjem ogovoril: »Dragi moj
fant, povedati ti moram, kar ti doslej ni-
sem hotel. Tvoja bolezen je rak. Pomaga-
mo ti lahko le z enim sredstvom: da ti
odrežemo jezik. Še imaš nekaj minut časa
za govor. Po operaciji ne boš mogel izgo-
voriti nobene besede več...«

Mladenica je spretel drget in v očeh
so se mu zaiskrile solze. To je bila torej
skrivnost, katero je slutil, a ji ni vedel od-
govora. Dana mu je prilika za zadnje be-
sede v življenju...

Doktor in vse osebje je mirno čakalo,
da bo fant spregovoril. Težko jim je bilo

več. Nadvse sem jo ljubil; bila je silno
dobra. Ah, kako zelo sem jo pogrešal!

Potem so se začele moje težave. V neum-
nih letih bi potreboval nekoga, ki bi mi
ob problemih čistosti stal ob strani, me
vodil, čuval in razumel. Nisem ga imel.
Edino materina ljubezen očisti in izpol-
njuje praznoto srca. Edino ona zadovolju-
je naravne težnje, ki se neizpolnjene kaj
hitro sprevržejo v strastno poželenje. Imel
sem sicer sestre in brate. Eden bratov je
šel v Ameriko, zgubil se je v tujini in dan-
es ni sledu o njem. Sam sem se čutil
zelo osamljenega. Brati in pisati sem znal
za silo. Denar, ki sem ga imel, je bil trdo
prigaran.

Življenje v močvirju

Kmalu sem začutil hrepenenje po morju.
Modra sinjina Jadranskega morja me je
vabila v svoje naročje. Ljubil sem ga in
stremel po svobodi razburkanih valov ne-
pregledne širine. Nato sem dobil službo
kot ribič; ure in ure sem prebil sam, v
sanjah o lepši bodočnosti. Dobil sem tudi
prijatelje. Čistost nedolžnega pogleda nam
je ostala le še v zasmeh in navadil sem se
slabih dejanj. To je bil začetek moje poti
v močvirje moralnega življenja, ki sem si
ga sam pripravil s svojo slabo tovarišijo.
O Bog, ko bi le še imel mater! —

Nato smo se preselili v Colle Giantuco,
kjer smo prišli skupaj z Gorettijevimi. Bili
so ljubeznivi, pobožni in zgledni ljudje,
težki delavci. Ni bilo dolgo in grof Mazzo-
leni nas je zvabil v dolino, v močvirje.
Obljubljal nam je bel kruh in dobro služ-
bo. Očeta je spravil v svojo prodajalno in
jaz sem mu pomagal. Nezdravo močvirje
je vplivalo name, da sem se popolnoma
zaprl vase. Tolažbo v osamelosti sem iskal
v slabem čitvu, ki je silno kvarno vplivalo
name. Prenchal sem hoditi k zakramentom;
le redkokdaj sem šel v cerkev.

(Konec prihodnjic)

te trenutke in zdeli so se jim dolgi kot
večnost. Pretrgal jih je bolnik. Njegov o-
braz se je zjasnil v vdanosti v božjo voljo.
Požrl je solze in se mehko zazrl v zdrav-
nika, njegove usnice pa so polglasno iz-
govorile: »Moje zadnje besede naj bodo:
Hvaljeno bodi presveto Ime Jezusovo...«

Čudovita in resnična zgodba! Dragi fant,
kako lep nauk si dal mrzlemu času naših
dni!

Stalinov sin je slabo končal

Vasilij Stalin, sin pokojnega sovjetskega
diktatorja, se je zadnjikrat pokazal v jav-
nosti leta 1953 na očetovem pogrebu. Od
takrat ni bilo o njem sledu, čeprav je bil
do takrat precej znana osebnost, tudi ker
je bil najmlajši general sovjetskega letal-
stva.

Trdijo, da so ga zaprli v koncentracijsko
taborišče na skrajnem severu; da je umrl
v nekem taborišču v srednji Aziji ali pa da
je zaprt v Moskvi. Pred kratkim je ameri-
ški časnikar Aleksander Kislov sporočil, da
je Vasilij po očetovi smrti doživel živčni
zlom in se nato vdal alkoholu.

Zaradi tega so ga morali zapreti v kli-
niko. Zadnjikrat, ko je bil ta časnikar v
Moskvi, so ga še vedno zdravili.

Nikoli ne imej kislega obraza, ker...

... z njim greniš sam sebe in delaš kislo
še druge.

... z njim potreš vsakega in nikomur ne
koristiš.

... je zanj potreben le trenutek, pa ga ne
bodo pozabili.

... nihče ni v sreči tako trden, da bi ga s
kislim obrazom ne zamračil, pa če-
tudi si berač.

... razbija družinsko srečo, je vzrok slabe
volje v družbi, otežuje delo in ustvar-
ja krog tebe sovražnike.

... z njim trudnega še bolj utrušiš, žalost-
nega še bolj užalostiš, potrtega še bolj
potreš.

... ti vse življenje spreminja v pust, mra-
čen in neprijeten dan, ki ga zaradi
tebe preživlja še okolica.

Poglej se večkrat v ogledalo in izberi si
pravo pot!

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

F. S. Finžgar

KVARTOPIRCEV SIN

(Nadaljevanje)

Vid se je preoblekel, si opasal sabljo in se zavijtel na konja.

Vitezi so se zbrali. Iz enega okna sta gledala cesar in cesarica, iz drugega cesarična in krog nje same lepe dvorne spletične.

Ko so bili vitezi zbrani, je cesarična pomahljala z židano rutico. To je bilo znamenje: Začnite!

Vitez za vitezom je dirjal krog droga, vrigel sabljo proti jabolku, pa nobeden ga ni zadel. Le sablje so ležale krog droga.

Vid je bil zadnji. Zapodil je konja, ta je zaprl krog droga. Vid je pomeril, vrigel sabljo, zlato jabolko je odletelo in se zatočilo po tleh. Vid je sabljo ujel, se poklonil cesarični, izpodbodel konja in izginil.

Šel je k puščavniku in mu vse povedal. »Dobro si naredil, moj sin. Jutri pojdi zopet, toda drugače se obleci, da te ne bodo spoznali.«

Cesarica je bila žalostna, ko ji nihče ni mogel razodeti, kdo je vitez, ki je zbil jabolko, in kam je zginil. Zato reče očetu: »Še dvakrat bodo vitezi zbijali zlato jabolko. Takole sem si izmislila: Tistega, ki bo zbil jabolko, bom z drobno kroglico ustrelila v nogo. V kroglico pa bom zapisala svoje ime.«

»Dobro je,« potrdi cesar.

Drugi dan so se vitezi zopet zbrali. Vsi so čakali tistega, ki je zbil prvi dan jabolko. Ni ga bilo. Seveda je bil, a Vid se je drugače oblekel, obraza pa mu nihče ni videl, ker je bil skrit pod naličjem.

Vitezi so po vrsti zbijali zlato jabolko. Nobeden ga ni zbil, le sablje so spet ležale na tleh krog droga.

Zadnji se zakadi s konjem po dvorišču Vid. Sablja švigne, jabolko odleti, Vid ujam sabljo, iz okna cesarične pa: »Pok!« Vida je zapeklo v peti. Ni pokazal. V skok je odjezdil in izginil.

Ko je oddal konja in se preoblekel za ovčarja, ga je noga zelo bolela. Rad bi bil šel k puščavniku. Peš kar ni mogel. Zato je okobaljal močnega koštruna in na njem prijahal k puščavniku.

Dobri, sveti mož se mu je od srca smejal, ko je videl, da ima Vid koštruna za konja.

»Cesarica me je ustrelila v peto!«

»Nič ne de. Jutri moraš iti zbijati zlato jabolko še tretjič.«

Ko je gnil ovce s paše, je do gradu jahal pred ovčami kar na koštrunu, potem je krevljal peš in rekel konjskemu hlapcu, da si je nogo zvil.

»Že vem,« je cesarična rekla cesarju. »Daj in zastraži izhod z vojščaki, da mi vitez amagovalec ne uide.«

Cesar je dal povelja. Vojščaki so se poskrili krog gradu.

Vitezi so prijezdili. Zadnji je bil Vid. Ta dan pa je bil posebno imenitno oblečen. Ves je bil v portah, ves je bil zlat. Silili so ga, ker se je zdel vsem najbolj imeniten, naj odjezdi prvi.

»Dajte mi, da se odsopem. Od daleč sem prijahal.«

Vitezi so zbijali zlato jabolko, zbil ga ni nobeden.

Zadnji je zajezdil Vid. Najprej počasi in svečano. Ozrl se je v cesarično, kakor bi ji hotel reči: Ne veš, kako me peta boli! Nato je pogledal zlato jabolko, zapodil konja krog droga, zamahnil, ga zbil, ga kar grede ujel in ga vrigel cesarični v naročje. Nato je izpodbodel konja, da se je vzpel na zadnje noge. Konj je skočil, da je kremen iskro dal, in oddirjal z gospodarjem. Toda pri izhodu so ga ustavile naperjene sulice vojščakov. Obrnili so mu konja, ga dvignili iz sedla in ga peljali pred cesarja.

Tam so stali ministri in ranocelniki v belih predpasnikih. Tudi cesarična je prišla, a gledala je le pete njegovih škornjev.

»Je že pravil!« je tlesnila z rokami, ko je zagledala luknjico v škornju, kamor je pomerila. Peljali so ga v mogočno dvorano. Cesarji sluge so mu sezuli škorenj, ranocelniki so mu hitro potegnili kroglico iz pete in jo pokazali cesarični.

»Pravi je, pravi je!« je klicala in tekla kar v dvorano, čeprav ji je cesar branil: »Ne spodobi se, ker je bos!«

Da bi ne bilo kaj napak, je šel z njo tudi cesar in vsi ministri.

Vid je na obrazu še vedno imel naličje. Cesarica je bila kar trda od nepočakanoosti. Prepričana je bila, da mora biti sila lep. Sluge pristopijo in mu snamejo naličje.

»Mm,« je zajavkal cesar, ko je spoznal svojega ovčarja.

»Naš ovčar!« je zastokal in obupan začel begati po dvorani. Ministri so mrdali in zmajevali z glavami.

Tudi cesarično je za hipec iznenadilo. Ko je pa videla tega lepega fanta, ki je ugnal vse druge viteze, je pogumno rekla cesarju: »Ovčar gor, ovčar dol, moj je.« Skočila je k njemu in ga vpričo vseh poljubila.

(Dalje prihodnjič)

Sreča v samostanu

Od zraka in zaupanja v božjo previdnost ni mogel živeti niti sveti puščavnik Anton. Sestre reda »Vedne pomoči« pa vse nikakor niso bile vse svete, vsaj tako zelo ne kot čistiljivi puščavnik. Zato ni bilo nič čudnega, da je nekega dne častita mati prednica zapovedala opravljanje treh devetdnevnih za odvrnitev finančnega poloma, ki je grozil samostanu. Morda zaradi tega, ker pobožne nune pravzaprav ne bi smele moliti za dobrine tega sveta, morda ker svetniki iz dobrih starih časov prefriganim poslovnim navadam našega časa niso več kos — vse tri devetdnevne niso kratko in malo nič zalegle. Naj so se sestre še toliko pehale in ubadale, splahneli mošnjček se ni hotel zrediti. Po suhem poletju tudi njihov pešeni vrt ni dal nič od sebe. Dohodki iz v najem danih zemljišč so zadostovali komaj za poštno znamke. Puščica v cerkvi je bila huje prezirana kot zapuščena Pepelka. Celotno železno strogi varčevalni ukrepi oskrbnice sestre Klotilde niso mogli zaustaviti — kamoli ozdraviti — naglo napredujoče sušice samostanske mošnje. Pa vse to še ne bi bilo tako hudo, če ne bi stolni kapitelj, ki se je prav takrat sam znašel v hudih denarnih škripcih zaradi nekega procesa za proglasitev za svetnika, ki je požrl nič koliko denarja, s tretjim in zadnjim opominom zahteval od nun, da v roku 2 mesecev povrnejo milijonsko posojilo.

Častita mati je pri branju tega sporo-

čila dobila napad naduhe. Zaradi pomanjkanja denarja se je morala odpovedati zdravniški pomoči, vendar je to pot hitreje ozdravela kot ponavadi. Na generalni posvet je prišla, še sicer blede in šibka, toda z dolgo sapo in trdnim glasom. In to je bilo tudi potrebno, da odločno nastopi proti pregrešnemu predlogu sestre Klotilde.

Toda pojdimo po vrsti. Najprej je častita mati v kratkih besedah očrtala brezupni položaj hiše. Nato je omenila razne predloge sester, kako temu položaju od pomoči in vse njihove predloge s kratkimi utemeljitvami zavrnila kot neustrezne.

»Sestra Gracija meni, da bi naj šivale za neko tovarno oblek. Z našim edinim strojem pač ne bomo mnogo naredile,« je dejala. — Priredile bi naj dobrodelni ples, predlaga sestra Evstahija! Raje umremo v revščini, kot da bi si odkupile našo telesno revščino z grehi laičnega sveta! Beračiti po deželi nam prepovedujejo naša redovna pravila. Poleg tega je pa to monopol, ki ga ljubosumno čuvajo zase frančiškani in misijonske kongregacije.«

Če je doslej častita mati, opirajoč se na tridesetletne izkušnje, mojstrsko igrala na vseh tipkah orgel, ki jim je ime avtoriteta, je — da ostanemo pri orglah — pritisnila na meh, ko je prišel na vrsto predlog sestre Klotilde. Sestre so želele izdelovati likerje! »Slavne opatije žive od izdelovanja likerjev in zaradi tega redovna

disciplina prav nič ne trpi,« je utemeljila sestra Klotilda svoj predlog.

Smrtna tišina je zavladala v posvetovalnici, dokler ni častita mati zopet zadobila same sebe v oblast. Če nekateri redovi, kot karmeličani, avguštinci ali benediktinci, zaradi stare tradicije še sedaj izdelujejo alkoholne pijače, zaradi tega nikakor noče nad njimi izreči obsodbe, je dejala. Končno uživajo imena teh redov v svetu žganih pijač dobro ime. Da, marsikateri izmed teh redov je novodobnemu posvetovalnemu človeštvu znan samo še po svojih žganih proizvodih. Toda ali je moč kaj takega trditi o redu »Vedne pomoči?« (Pri tem se je začela sestra Evstahija hihitati v robec.) In »Žgana kapljica Vedne pomoči?« ali ne bi taka reklama zvenela naravnost kot bogokletje?

Častita mati je umolknila. Sestra Klotilda si je drznila vprašati: »Ali imajo častita mati kak drug predlog?«

»Prepustimo vse Previdnosti!«

»Potem bi si pa ta generalni posvet sploh lahko prihranile in med tem časom pletle in šivale,« je brundala sestra Klotilda predse, »tako bi zaslužile vsaj nekaj šilingov.« Izmisli si je neki izgovor ter odšla iz posvetovalnice. Šla je v svojo celico, da si v delu poišče uteho. Kot je bila njena navada, je najprej prelistala časopis, dober katoliški seveda, odobren od ordinariata. Morda je zopet umrl kateri izmed redkih še preostalih dobrotnikov? V tem pa ji je pogled obstal na športni strani na naslovu »Nogometni toto mu je prinesel milijonski dobiček!«

Milijon! To je vendar toliko, kot so nune dolgovale stolnemu kapitelju. In zadel ga je neki tovarnar pohištva s tem, da je na listek napisal zapovrsto ničle, enojke in dvojke. Tovar nar pohištva, ki ima itak vsega dovolj in tega denarja sploh ni potreboval. Sveta pravica! Ali naj tovarnarju piše? To bi bilo brez smisla, kot je brez smisla vse to rinjenje naprej in krpanje in mašenje lukenj v samostanu. Taka sveta jeza se je polotila sestre Klotilde, da so ji solze zalile oči. Kot jagode debele so ji trkljale po licih. Ko je tako jokala, ji je naenkrat nekdo, morda neobdigan, ali pa morda angel varuh, navdihnil misel, zaradi katere odslej ponoči ni mogla več spati. Kjer koli je bila, kar koli je počela, vselej ji je vstajal pred očmi tisti na totu dobljeni milijon. Ker od častite matere ni mogla pričakovati nobene pomoči, je sklenila, da bo zadevo izpeljala sama. Končno, šlo je za obstoj hiše in pred tem velikim ciljem se morajo malenkostni pomisleki umakniti! Poklicala je k sebi ministranta Gusteja, mu porinila v žep dve sočni svetli jabolki ter mu naročila, da ji naj oskrbi en listek za nogometni toto. O vsem pa mora molčati kot grob. Gustej je obljubil. Še tisti večer je imela sestra Klotilda v tresočih rokah formular za toto.

(Dalje prihodnjič)

Visoška kronika

Dr. Ivan Tavčar II.

Končno sem ozdravel.

Takoj nato me je oddal oče, ki morda ni rad gledal pohabljenih moje roke. Ahacu Langerholzu v Škofjo Loko. Ta je imel svojo kovačnico zunaj mestnega ozidja, nekako tam, kjer se zlivata selška in poljanska voda. Tri leta sem obdeloval železo, ker je hotel Polikarp Khallan dobiti na Visoko svojega domačega kovača.

V stanovanje sem prišel h Kašperju Wohlgemuetu, ki si je bil po zadnjem velikem požaru sezidal na trgu lepo, novo hišo. Tam je imel slovečo pivnico.

Tri leta sem preživel med tujci. Privadil sem se počasi tudi govorici, ki jo govori ljudstvo, katero se je iz nemških dežel naselilo med nami.

V teh treh letih nisem nikdar prišel na Visoko. Še takrat me niso klicali, ko je umrla mati. Pokopali so jo brez mene. Prikrit pa mi ni ostal trenutek, ko je umirala. Tisto noč namreč, ko je odhajala s sveta, je pod streho Wohlgemuetove hiše, kjer sem spal, nekaj tako počilo, da sem prvi hip menil, da so ustrelili iz topa na gradu. Povedalo se mi je, da je Barbara Khallan ugansila kakor svetilka, če ji jo poide olje. Pred Sodnikom ni imela težav, ker ji je bi-

lo življenje ležišče v trnju; to trnje se je zabadalo vanjo, in najsi ni imela druge želje, nego služiti Bogu in njegovi pravi veri!

V letih, ko sem se učil kovaštva, nisem kaj posebnega doživel. Prve čase sem odpiral oči, ker nisem bil navajen velikega mesta. Mojster Langerholz pa je že skrbel, da nisem pohajkoval in lazil za znamenitostmi lepe Škofje Loke. Učil me je z besedo, pa tudi s pestjo, in skoraj bi zapisal, da sem prejel od njejo dosti več udarcev kakor pa dobrih besed. Tudi mi sorodnik Wohlgemuet ni preveč polnil sklade. Zatorej sem dostikrat v pozni noči jokal pod streho, kjer je bila vročina ali pa tak mrz, da mi ni hotelo spanje sesti na oči.

Doživel sem tudi prijetne dneve. Posebno prijetni so bili sejmi na trgu, h katerim se je priklatilo dosti ljudstva, tudi iz prijenega, da je imel z njim sitnega posla gospod Janez Kos, tedanji čislani in spoštovani mestni sodnik.

Meni so napravljali največje veselje, mestnemu sodniku pa največje skrbi študentje očetov jezuitov iz Ljubljane. Prihajali so pri različnih prilikah v mesto, če je bila šola, pa tudi če je ni bilo, tako da se je govorilo, da so to študentje, ki pravzaprav zahajajo malo v šolo in kujejo očetu prefektu zelo mučne dni.

Kadar je počila vest, da pojo študentje na mestnem trgu, smo izginili vajenci iz kovačnice, da se je mojster togotil in nam

pozneje plačeval v najtežjem denarju. Nič ni pomagalo! Vsikdar smo prihiteli na trg in smo poslušali petje; študentom nismo nič dajali, ker sami nismo imeli ničesar, pač pa so morali skladati zanje meščani ter kmetje in kmecice. Sicer pa ti študentje niso slabo živeli; če ni bilo drugače, izgnilo jim je pod palec še celo tuje imetje.

Enkrat na praznik popoldne so nam igrali ginljivo »actionem«, da smo bili vsi zadovoljni in da smo še celo jokali. Pri vsaki priliki pa so jo vedeli tako zasukati, da se je tudi plesalo. Pri tem so jemali dekleta domačim mladeničem, kar je rodilo jezo in prepir.

Vselej so se stegli z mesarskimi pomočniki in najmanjše pokorščine niso izkazovali mestni gvardiji. Ni čuda, da so navsezadnje razkačili gospoda grajskega glavarja, da jim je prepovedal vstop v mesto. Škoda! Odrastli in neodrastli smo to prepoved bridko obžalovali. —

Na grad otročaji niso smeli zahajati. Ogromna ta stavba z mogočnim svojim stolpom je vendar najbolj razburjala mojo radovednost. Pripovedovalo se mi je, koliko mogočnih topov je postavljenih po ozidju in kako gosposko stanuje ondi gospod grajski glavar. Tudi so se pripovedovale neverjetne reči o sobanah, v katerih je prebival sam gospod škof, kadar je prijezdil v Loko ter ga je pri vodnih vratih sprejelo mestno starešinstvo.

Zalibog da v dobi, ko sem se učil pri

Langerholzu, ni bilo takega obiska. Ali vzlic temu sem pogostoma zahajal na visoki, obokani most, o katerem govore in pišejo, da nima vrstnika v vsej Nemčiji. Pri kopanju so skakali loški fantiči s tega mostu navzdol v vodo, ali ni se vedelo povedati, da bi se bil pri tem kdo kdaj ponesrečil. Prigovarjali so tudi meni, pa me niso mogli pregovoriti, ker je bilo vendar previsoko.

Na grad pa sem le prišel! Ječar Mihól Schwaiffstrigkh je bil naročil pri našem mojstru novo kladivo. To sem mu prinesel nekega jutra.

Utripalo mi je srce, ko sem za mestnim zidom lezel navzgor ter prilezel pred temni grajski vhod, ki mi je kakor črno žrelo zija nasproti. Z grozo sem se splazil na prostorno dvorišče, kjer je ječar Mihól, sedeč na stoličku, vlekel svojo dreto. Imel je službo; kar pa mu je le-ta dajala prostega časa, je črevljaril ter si tako s šilom pridobival del vsakdanjega kruha. Pri neusmiljenem svojem poklicu je bil vedno dobre volje in radi so ga gledali v loških družbah, četudi je bil blizu rablju, katerega dotikati se, je sramota, s katerim pajdajiti se, pa nesreča.

Prevzel je kladivo ter me vprašal, čigav sem in odkod sem. Povedal sem mu, da sem z Visokega. Veselo je vzkliknil:

»Torej Polikarpov! Čemu, šment, nikdar v Loko več ne pride, da bi kaj plačal, ker že dolgo ni dal za pijačo?«

Tudi žalostni dogodki v znamenju petih olimpijskih krogov

V našem listu smo že nekajkrat grajali nepravilnosti, ki se dogajajo med današnjimi športniki in opozorili na stranpoti, po katerih hodi žal prevelik del mladine, ki se bavi s telesnimi vajami. Vedno bolj se oddaljujejo od temelja, ki ga je položil kot osnovo modernim olimpijskim igram njihov ustanovitelj, Francoz, baron Piere De Coubertin, ko je dejal: »Smisel olimpijskih iger ni v zmagi, temveč v udeležbi.« Povsem nedvomno je torej poudaril omejenen nepozabni športni pionir, da je udeležba pri tej največji svetovni športni prireditvi daleko važnejša kakor zmaga, vendar izgleda, da se gotov del športnih voditeljev in aktivnih športnikov za to sploh ne zmeni, ampak hoče zmago in to za vsako ceno.

Na olimpijskih igrah smejo v smislu veljavnih predpisov sodelovati samo čisti amaterji, se pravi, samo taki športniki, ki imajo svoje poklice, se dejansko bavijo z njimi in se športu posvečajo samo v svojem prostem času in to predvsem radi zdravja in razvedrila - torej le športniki, ki tekmujejo v viteškem duhu za čast svoje dežele in za slavo športa in ne prejema za svoje nastope nobenih vrednostnih ali denarnih nagrad. V takem smislu je tudi sestavljena olimpijska prisega, ki jo položijo vsi tekmovalci ob otvoritvi olimpijskih iger.

Že v dobi med prvo in drugo svetovno vojno ni bilo vse tako, kakor predpisujejo olimpijska pravila in kakor bi bilo potrebno. Nacionalni fanatizem se je razpasel v toliki meri, da je bil edini cilj večine narodnih olimpijskih odborov: zmaga ali vsaj dober uspeh atletov, katere so pošiljali na to svetovno športno prireditev. Poleg tega se je jela tudi politika vmešavati v šport. Mussolini je na pr. leta 1932 poslal na olimpijske igre v Los Angeles samo zato tako močno italijansko zastopstvo, da bi pokazal svetu moč fašizma. Še bolj pa je izrabil olimpijske igre v svoje politične namene Hitler, ko je dosegel na berlinski olimpijadi l. 1936 pravi triumf: z dotadaj edinstveno organizacijo — v katero je bil vprežen ves državni aparat — in z zmagami, ki so jih dosegli nemški športniki na tej prireditvi. Pri tem se seveda Hitler ni nič oziral na amaterska pravila in olimpijske predpise. On je hotel samo zmago svojih atletov in jo je tudi dosegel. — Poleg tega pa je bilo tudi nekaj slučajev, ko so starši hoteli, da postanejo njihovi otroci v športu »svetovne zvezde«. Oče svetovno znane umetnice na ledu Sonje Henie je posadil svojo hčerko s komaj štirimi leti na drsalke, da je morala pretirano trenirati. Uspeh ni izostal, saj je Sonja v umet-

nem drsanju na ledu postala večkratna svetovna in olimpijska prvakinja. Pozneje pa je postala filmska igralka in si je z drsalkami na nogah služila lepe vsote denarja. Tudi Ina Bauer je celo poletje pred svetovnim prvenstvom trenirala pri prvovrstnem trenerju v Chamonixu, kar je stalo njenega bogatega očeta »samo« 15.000 dolarjev (okrog 375.000.— šil.). In še nekaj takih ali sličnih slučajev bi lahko našli v času med zadnjima dvema vojnoma, to je slučajev, ki jih ne bi mogli spraviti v sklad z olimpijskimi predpisi, odnosno s čistim amaterstvom. Tudi predolgi dopustov za treninge (po več mesecev), ki so jih imeli gotovi športniki od svojih delodajalcev (ki so jih plačevali kakor v njihovem poklicu), ne bi mogli spraviti v sklad z amaterstvom; toda to se je toleriralo, čeprav je bilo splošno znano in so tudi pri najvišjih športnih instancah na eno oko zamižali, ker takih kršitev niso smatrali za prevelik greh.

(Konec prihodnjič)

Peva atomska eksplozija

Kadar slišimo o strahotnem razdejanju, ki ga povzročajo atomske bombe, se vedno spomnimo na eksplozijo, ko so Amerikanci odrgli prvo atomsko bombo na japonsko mesto Hirošima v avgustu leta 1945. Na splošno smatrajo, da je bila to prva atomska eksplozija. Toda temu ni tako.

Leta 1902 je bilo mesto Saint Pierre na otočju Antili dobesedno izbrisano z zemlje zaradi strašne eksplozije. Mesto je šlo 30 tisoč prebivalcev. Izvor in silo eksplozije so mogli šele pozneje ugotoviti.

Saint Pierre je bilo obmorsko industrijsko mesto, naslonjeno na goro Pelé, ki je bila ugasel ognjenik. Aprila 1902 je ta ognjenik zopet oživel. Znanstveniki so ljudstvo pomirili, češ da pojav ni nevaren. Toda nekega jutra se je dvignil iz vulkanskega žrela steber dima, kateremu je sledila huda detonacija, ki je poglajala v zrak ogromen oblak dima. V eni minuti je bilo mesto Saint Pierre popolnoma porušeno. Nad mestom je ostal oblak dima v obliki dežnika, iz katerega je deževal žareč pepel in krop. Čez čas se je nebo razjasnilo. Mornarji neke ladje, ki so od daleč opazovali ta pojav, so videli vijoličast oblak, dolg kake štiri kilometre; v njem so opazili blisk in ogenj.

Danes vemo, da je ta strašna eksplozija bila atomskega izvora, zato moremo trditi, da je bila to prva atomska eksplozija.

ZARADI TANČICE

Na univerzi v Karačiju je letos opravilo izpite le 20 odstotkov kandidatov. Prebivalstvo te dežele je pretežno muslimansko. Vlada je objavila zakon, po katerem ženske ne smejo več nositi tančice na obrazu. Tako so tudi študentke odložile zar in feredžo. Študentje zatrjujejo, da so sprično množice ženskih obrazov na univerzi pozabili na študij in na izpitne roke.

Kärnten (Koroška)

Dr. Gebhard Roßmanith

Fotografije, 124 slik v bakrotisku in 4 barvne slike pričajo o lepoti naše dežele. V formatu 21x26,5 cm, z barvnim, lakiranim ščitnim ovojem; z uvodno besedo Herberta Strutza. Tekst v nemškem, angleškem, francoskem in italijanskem jeziku. 5. naklada, polplatno, šil. 78.—

Die Seen Kärntens (Koroška jezera)

Herbert Strutz

74 strani teksta, 12 barvnih in 9 črnobelih fotografij v formatu 15x17 cm, polplatno, šil. 48.— Pesnik tu opisuje najbolj znana jezera in njih okolico.

Heimat an den Seen (Domovina ob jezerih)

Herbert Strutz

Doživeta koroška pokrajina. V celo platno vezano, 104 strani, 7 barvnih slik, šil. 30.— Skoro ne bi mogel kdo bolj občuteno orisati naše dežele, kot jo je pesnik Herbert Strutz v tej svoji knjigi.

Patrioten (Patrioti)

Josef Friedrich Perkonig

Roman. 779 strani, celo platno, šil. 75.— Roman o bojih in težkih človeških usodah pred koroškim plebiscitom. Knjiga spravljive vsebine.

Podeželskim gostilnam

priporočamo učinkovite reklamne prospekte, jedilne liste, papirnate serviete, cenike za (tujske) sobe, vseh vrst tiskovine in podobne gostinske potrebščine. Vse tiskovine za urade, oblasti in gospodarstvo, poslovni papir, prospekte (eno- in večbarvne), barvne tiske v skrbni izdelavi, vizitke, brošure itd.

NAROČILA POSLJITE NA:

BUCHDRUCKEREI — VERLAG — BUCH- UND PAPIERHANDLUNG

CARINTHIA

KLAGENFURT, VÖLKERMARKTER RING 25

Filialen: Klagenfurt, Sternallee 5 — Kötschach im Gailtal — St. Veit a. d. Glan — Wolfsberg im Lavanttal

DENAR — SVETA VLADAR

Ameriška televizijska družba Columbia je pred kratkim predvajala film »Sojenje v Nürnbergu«. V filmu so kazali koncentracijska taborišča, krematorije za usmrčanje ljudi s plinom in zažiganje trupel, in prišel je tudi na vrsto prizor, ko na razpravi proti vojnim zločincem v Nürnbergu eden od sodnikov vpraša obtoženega nacističnega pravnika:

»Za božjo voljo, kako naj razumem, da ste pokončevali ljudi in tudi nedolžne otroke v ...?«

Takrat pa je v televiziji za trenutek zmanjkalo zvoka, in manjkajoče besede ni bilo slišati. Gledalci so samo videli, kako je igralec, ki je igral sodnika, premikal ustnice.

Kaj se je zgodilo?

Družba je nalašč poskrbela za to, da je zvok v tistem trenutku utihnil. Tako je namreč zahtevalo trgovsko podjetje, ki je dalo denar za ta televizijski spored. Besedilo, ki ga je na koncu zmanjkalo, se je namreč glasilo ... »kako naj razumem, da ste pokončevali ljudi, in tudi nedolžne otroke v — plinskih pečeh!«

Podjetje, ki je plačalo spored, je bilo »Ameriška družba za plin«, ki proda 95 odstotkov vsega plina za ameriške kuhinje. Denar — sveta vladar.

Zahvala

V globoki žalosti naznanjamo, da naš je za vedno zapustila naša ljubljena mati

Uršula Müller

pd. Slamnjkova mama

v 76. letu starosti, po dolgi in težki bolezni. Izrekamo posebno zahvalo preč. g. dekanu iz Podgorij, msgr. dr. Janku Hornböcku, domačemu gospodu župniku Vošnjaku za pogrebne obrede in priščne poslovilne besede, prav tako pa tudi pevcem in številnim pogrebem, ki so pokojnico spremili na njeni zadnji poti na domače farno pokopališče, kjer smo jo položili k večnemu počitku.

Zaluzoči otroci
v imenu vsega sorodstva.

Poletna razprodaja

od 13. do 27. avgusta 1960

N u d i m o :

Damske poletne jopice od 29.50 S
Moške suknjiče (sakóje) od 149.- S
Damska spodnja krila (perlon) od 39.- S

Ostanke raznih vrst blaga po do 60 odst. nižanih cenah!

Textil JAMESCH

= DAS HAUS DER GUTEN QUALITÄT =
KLAGENFURT VÖLKERMARKTERPLATZ 1
TEL. 27-90

ZAHVALA

Za vse sožalje, vence in rože ob smrti oziroma pogrebu mojega umrlega moža

Antona Wastl

posestnika v Lovankah

se vsem, posebno č. g. kaplanu za tolažilne besede, cerkvenim pevcem in vsem, ki so se udeležili pogreba, iskreno zahvaljujem.

Lovanke pri Dobrli vesi.

KLARA WASTL
v imenu vseh sorodnikov

KOROŠKI VELESEJEM

AVSTRIJSKI LESNISEJEM

OD 11. DO 22. AVGUSTA 1960

Začel se je Koroški velesejem

Rekordno število razstavljalcev in množica obiskovalcev

Včeraj, v četrtek, dne 11. avgusta je ob nekoliko oblačnem a vendarle sončnem dnevu točno ob 10 uri dopoldne na slavnostno okrašenem in novo urejenem trgu pred novozgrajeno velesejmsko dvorano bil odprt letošnji Koroški velesejem. Za slavnostno razpoloženje je skrbela z udarnimi koračnicami brigadna godba. Letos je otvoritev posetilo izredno število ministrov, predstavnikov oblasti in uradov, ustanov in korporacij, gospodarstva pa tudi diplomatski in konzulatni predstavniki Zpadne Nemčije, Jugoslavije, Italije in nekaterih prekomorskih držav.

Predsednik Koroškega velesejma, mestni svetnik g. Rudolf Novak je med drugimi gosti pozdravil zveznega kanclerja ing. Raaba, trgovskega ministra dr. Bocka, obrambnega ministra Grafa, kmetijskega ministra ing. Hartmanna, državnega podtajnika dr. Weikarta z Dunaja.

V prvih vrstah je bilo videti tudi člane koroške deželne vlade in celovškega mesta.

Deželni glavar g. Ferdinand Wedenig je v svojem nagovoru poudaril, da je ta velesejem razstava koroške pridnosti ob enem pa služi kot kašipot gospodarstvenikom za bodočnost. Namen gospodarstva

je zadovoljevati človeške potrebe. Danes je vsakomur jasno, da je potrošnik prav tako važen kot proizvajalec. Zato mora sleherno smotrno gospodarstvo stremeti za tem, da dviga splošni življenjski standard in s tem blaginjo najširših plasti prebivalstva.

Zvezni kancler ing. Raab je dejal, da je že star gost na koroških velesejmi. Želel je prirediteljem, da tudi letošnji velesejem, ki je tako dobro pripravljen, doseže poln uspeh ter proglasil, da je velesejem odprt.

Številna skupina častnih gostov se je potem napotila na ogled po velesejmu, ki je bil ves prazničen. Za njim pa se je vlila reka obiskovalcev ter se razlila po vsem razstavišču. Razstavišni prostor je bil povečan za 6000 kv. m. in obsega skupno 130.000 kv. m. Razstavljalcev je skupno 1046, od tega 160 iz inozemstva in sicer Jugoslavija z 80 firmami, sledijo nato Zpadna Nemčija, Italija, Švica, Francija, Velika Britanija, Združene države, Nizozemska, Belgija, Švedska in Liechtenstein. Velesejem je začel svoje pestro življenje.

Vsako leto znova . . .

Ko se vsako leto v začetku avgusta zopet odprejo duri Celovškega velesejma, ko se tok častnih gostov usmeri po širokih poteh velesejmskega razstavišča na ogledovalni obhod, takrat je eden izmed prvih paviljonov, ki ga gostje obiščejo, velesejmsko poslopje firme Funder. Tam je vedno kaj novega in presenetljivega.

Ko se častni gostje pod globokim vtisom tega, kar so ondi doživeli, podajo naprej, zavalovi široka množica velesejmskih obiskovalcev v Funderjevo velesejmsko poslopje. Vsakdo si ogleduje, občuduje, vprašuje in zapisuje. Tu je stanovanska kuhinja, tam otroška soba, ondi otroška izba, potem mlečni bar in v gornjem nadstropju kompletni pension za tujce. Vse je tako praktično in prijetno, tako živo in veselo, tako svetlo. Najraje bi razstavljeno opravo vzel s seboj domov! Številne nove ustvaritve pa naj obiskovalca same prepričajo, da si more svoje stanovanje, svojo weekend-hišico ali pa svoje pisarniške prostore nanovo in privlačno opremiti z vlaknastimi ploščami Funder.

Kdo bi si še pred desetimi leti mislil, da bo »oplemeniteni les« kot radi pogosto imenujemo plošče Funder, pridobil tako velik vpliv na ureditev našega življenja! Danes obstoji okrog 100 različnih vrst Funderjevih plošč. Za vsak namen, za vsako barvno kombinacijo je na razpolago ustrezna Funderjeva plošča. Kako krasen pri-

mer domače ustvarjalne podjetnosti: Koroški gozdovi dajejo surovino za proizvod, ki si je zamogel v nekaj letih pridobiti dobro ime v številnih državah naše zemlje! In da more zadovoljiti tolikšne in predvsem tako visoke zahteve domačega prebivalstva glede stanovanske kulture posrečene ustreznosti in čistoče!

Tudi za letošnji velesejem bo izšel nov, s slikami bogato opremljeni »Funderjev ilustrirani zbornik«, ki ga bodo brezplačno delili obiskovalcem. Vseboval bo številne vzpodbude in zglede, kako si je moč in praktičneje urediti dom, ne da bi pri tem preveč obremenil lastno denarnico!

KÄRNTNER MESSE KLAGENFURT KOROŠKI VELESEJEM CELOVEC

AVSTRIJSKI LESNI VELESEJEM — ÖSTERREICHISCHE HOLZMESSE
OD 11. DO 21. AVGUSTA 1960

1000 razstavljalcev v službi gospodarstva

Posebne razstave: Produktivno središče, državne železnice, pogled v trgovino, Kmetijska in gozdarska zbornica, nasveti potrošnikom, izumiteljski oddelek, pohištvo, ADEG, industrija opeke, pečarstvo in ploščice za stene in tla.

25-odstotni vozni popust z velesejmsko izkaznico

Pojasnila in velesejmske izkaznice pri vseh potovalnih uradih in pri ravnateljstvu, Celovec, telefon 66-80 in 66-08

Nespremenjena vstopnina za velesejem

Cene vstopnic za velesejem so letos iste kot lani. Vstopnica za enkratni dostop na velesejem (vključno veselčni park) za čas od 9. do 18. ure znaša za odrasle 9 šil., za otroke od 6 do 14 leta 3 šil. Večerna vstopnica za veselčni park stane za odrasle 3 šil., za otroke (od 6. do 14. leta) 1 šil. Trajne izkaznice, ki dajejo pravico do šestih obiskov, stanejo 20 šil. Velesejmski katalog prodajajo po 6 šil. Prvič je letos na razpolago program dnevnih prireditev v razstavnem času ter orientacijski načrt razstavišča za ceno 2.50 šil.

Koncerti na razstavišču

Tudi letos bo v času velesejma na razstavišču več koncertov.

V soboto dne 13. avgusta bodo igrale kar tri godbe, med katerimi bo tovarniška godba Funder igrala ob pol enih popoldne, od 3. do 5. ure pa tovarniška godba Leitgeb. — Funderjeva godba bo godla tudi dne 15. avgusta ob 10. uri.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 12. avg.: Ihr 106. Geburtstag. — Sobota, 13. in nedelja, 14. avg.: Auf der grünen Wiese. — Ponedeljek, 15. avg. (Marjino vnebovzetje): Fiddio. — Sreda, 17. avg.: Der Raub der Sabinerinnen. — Četrtek, 18. avg.: Maß für Maß. — Petek, 19. avg.: gostovanje Wiener Werkel: „Lachen ist zollfrei“. — Sobota, 20. avg.: Auf der grünen Wiese. — Nedelja, 21. avg.: Gasparone. Začetek vselej ob 20.15 uri.

KLIŠARNA

PAPIRNICA

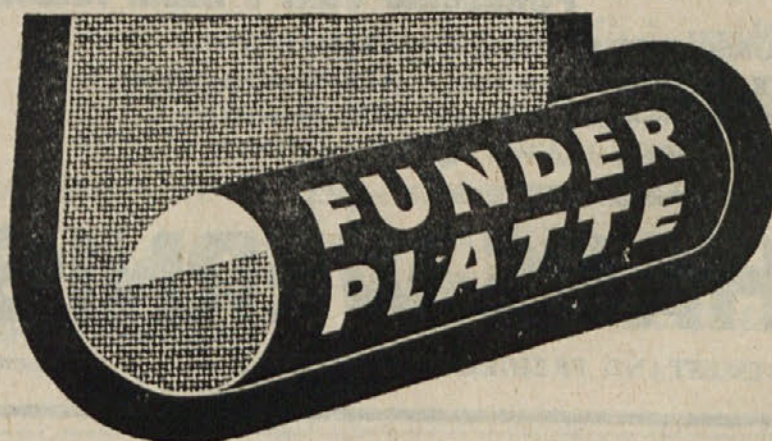
R. RITTER

CELOVEC — KLAGENFURT

Burggasse 8 — Telefon 21-08

VEREDELTES HOLZ

Vsem gradbenim interesentom priporočamo in dobavljamo takoj:

votljake, vmesno stensko in filigransko stropno opeko za stanovanjske in hlevske zgradbe, kletno opeko, zidake in cementno strešno opeko, čistilnice, cementne cevi ter modelno opeko za gradnjo silosov.

VSE PRVOVRSTNO BLAGO POD
NAJUGODNEJSIMI POGOJI

JOSEF PAGITZ

TOVARNA CEMENTNE OPEKE
V BOROVLJAH, TEL. 375

Čudovito fino

šiva samo **BORLETTI**

**ING. ALBERT
FLEISCHMANN**

KROVSKI MOJSTER

KLAGENFURT

SKLADIŠČE: Wulfengasse 2a, tel. 55-23

PISARNA, Viktringer Ring 9, nasproti
Kmetijske zbornice

SE PRIPOROČA ZA VSA
STREŠNA-KROVSKA DELA

Matthias Moritz

Umetni mlin in žaga
Vezane plošče (Spanplatten)

BREG PRI
GRABŠTANJU

Rain bei Grafenstein

Telefon 28-44

Konsumgenossenschaft Klagenfurt

St. Peter Straße 5

s svojimi podružnicami se priporoča!

Kdor dobro računa, kupuje v

KONZUMU

Obiščite naš paviljon na velesejmu.

Smo v razstavnici dvorani (Halle) št. 16.

Izborna kapljica po zmernih cenah!

Največja izbira!
Najnižje cene!
Letno blago in perilo
pri

L. Maier

Klagenfurt
Alter Platz 35

BORLETTI

senzacionalni šivalni stroj, ki veže žive podobe. Stroj, s katerim je igraje lahko ravnati, ki veže, krpa, šiva na ometico, dela gumbnice, šiva gumbe, in vam olajšuje vsa šivalna dela. Šivalni stroj z največjo preciznostjo in lepoto oblik. Ugodno plačevanje na obroke. Zamenjava s starimi šivalnimi stroji. Predvaja na Koroškem velesejmu, lopa 6 (Nova velesejska dvorana), pri firmi Max Kirchhofer, Klein St. Paul in v vseh strokovnih trgovinah.

Darovati čevlje
je srčna zadeva

Zato obiščite trgovino s čevlji

WESTRITSCHNIG

KLagenfurt
Völkermarkter Strasse 13

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM
IN BENCINSKA ČRPALKA

INTERCONTINENTALE

ÖSTERREICHISCHE A. G.

ZA TRANSPORTE IN CELOTNI PROMET

podružnica:

PODROŽČICA — ROSENBACH

Telefon 248 — Telex 04-530

prevzema vse vrste prevozov v tu- in inozemstvu ter jih izvršuje točno in poceni

Najboljše meso in klobase
vseh vrst v času Koroškega
velesejma, kakor tudi za
praznike samo pri

Rudolf Sablatnig

mesar in prekajevalec
CELOVEC, Siebenhügelstrasse 81
Telefon 49-36

ADOLF CAMPIDELL

SLIKAR — ZLATAR — KIPAR

Prevzemam VSA POPRAVILA CERKVA

Predelava OKROGLIH TABERNAKLJEV

FEISTRITZ AN DER DRAU — KÄRNTEN — TELEFON 248

Karl
Pötscher
konjski mesar

KLagenfurt
PISCHELDORFERSTR. 12, tel. 55-22

Prevzame tudi zavarovane konje.
Če je sila, koljemo podnevi in ponoči.
Kupujemo po najvišji ceni.

Štefan
Katz

nudi najboljše, vedno sveže pecivo
KLagenfurt, Waidmannsdorf
Siebenhügelstrasse 75

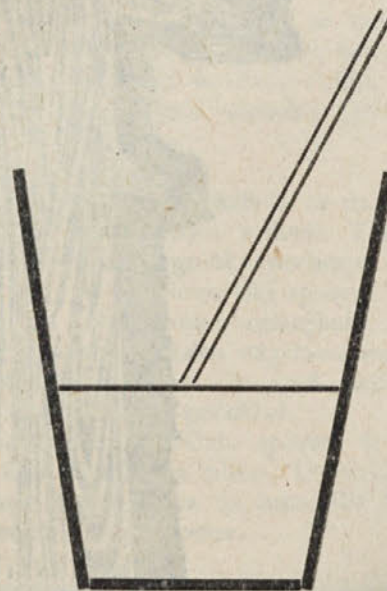
Unterkärntner Molkerei

KLagenfurt, SIRIUSSTRASSE 6

Mleko in mlečni izdelki iz 60 podružnic
Spodnjekoroške mlekarne

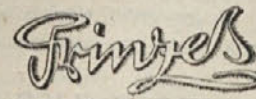
Obiščite „Mlečni paviljon“ na velesejmu!

Najcenejši zajtrk - Najboljša malica!

KLagenfurt, 10.-Oktoberstraße
(neben Kino Pecht)

Strokovna trgovina za umetne cvetice, mirte in
damske klobuke

KLagenfurt, Alter Platz 34

Trgovina umetniških slik in okvirjev samo pri

Hans Treffer

Klagenfurt
Burgasse 8

STROKOVNA TRGOVINA ZA
DEŽNA OBLACILA
Ballon-Popeline, loden-plašči za moške, da-
me in otroke v največji izbiri! Gumijasti
oblačina. Vsakovrstna popravila izvršimo takoj.

VAL. TARMANN

KLagenfurt, Völkermarkter Str. 16

Šivalne in
pletilne stroje
pri

Grundner

KLagenfurt, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

Pokažemo Vam v naših razstavnih prostorih na velesejmu

PORSCHE-TRAKTORE — WARCHALOWSKI-
TRAKTORE, Triebachsen — AEBI-Einachs-schlepper
mit verschiedenen Geräten — AEBI-Motormäher —
MULAK-Geräteträger — LANDMASCHINEN —

STAHLPANZERKASSEN — MAUERSAFES — OPFERSTÖCKE — BÜROMÖBEL — GELDKASSETTEN

HANS WERNIG KLAGENFURT

MESESTAND FREIGELANDE BLOCK B —

Messestand: Halle IV.

HAUSHALTS- und WIRTSCHAFTSHERDE, kombi-
nierte PROPANGASHERDE — KÜHLSCHRANKE —
TIEFKÜHLTRUHEN in allen Grössen —
WASCHMASCHINEN

Klavirje, pohištvo

Franz Kreuzer's Wwe.

KLagenfurt, Kardinalplatz 1

Vse proizvode JOKA-WERKE

Podjetje *Leitgeb* iz Sinče vesi na Koroškem velesejmu

Tovarna Leitgeb v Sinči vesi nudi na letošnjem Koroškem velesejmu dve novosti: »LES V LJUDSKI UMETNOSTI« z ozirom na jubilejno leto, ki ga obhajamo, in REPRÉZENTATIVNO RAZSTAVO VSEH SVOJIH PROIZVODOV.

»Les v koroški ljudski umetnosti«

Zaradi gozdnega bogastva in primernosti za obdelavo je les že od nekdaj na Koroškem priljubljena snov za obdelavo, prav posebno zaradi njegove vsestranske uporabnosti. Hiše, oprava, orodje, meštevili uporabni predmeti, pa tudi umetniška dela so v preteklosti izdelovali iz lesa in marsikaj izdelujejo še danes. Leitgebova razstava prikazuje posebno lepe, bogato okrašene primerke iz ustvarjanja posvetne in nabožne ljudske umetnosti na Koroškem. V velikih, svetlih izložbah je moč videti jarne za govedo, lesene ključavnice, senene vile in drugo orodje, izdelke sodarske obrti iz 16. stoletja, škatle, skrinje ter delovno orodje, okrašeno z bogatimi vrezaninami.

Posebno lepi so barvarski in lectarski modeli, modeli za maslo in lesene žige, ter razno kmečko opravo in orodje.

Kmečko slikarsko umetnost iz 17. do 19. stoletja predstavljajo končnice čebelnih panjev, jaslice ter razni nabožni kipi in reliefi.

Povezanost posvetne z nabožno ljudsko umetnostjo ponazarjajo rezbarska dela iz 15. do 18. stoletja, nadalje izbrano lepi primerki kmečkega pohištva iz iste dobe. Razstavljen je tudi koroški okrogli dvor, ki spada med najpomembnejša dela kmečke tesarske umetnosti. Razstavo dopolnjujejo številne fotografije velikega formata ter izvirne skice lesenega pohištva in končno še Lobisjerjevi lesorezi.

Tako daje ta razstava izčrpan pregled ustvarjanja koroških tesarjev, mizarjev, strugarjev, pa tudi nadarjenih ljudskih slikarjev, rezbarjev ter samoukov preteklih stoletij.

Razstavljeni predmeti so last Koroškega deželnege muzeja. Za to razstavo jih je iz prijaznosti dal na razpolago direktor muzeja, dvorni svetnik univ. prof. Moro.

Leitgebove vlaknaste plošče

tvorijo drugi del razstave tega domačega podjetja iz Sinče vesi, ki si je s svojimi kvalitetskimi izdelki priborilo mednarodni sloves. Proizvodni program vlaknastih plošč iz lesa se je v zadnjih letih stalno širil in — ta »koroška snov za obdelavo«, ki je

prej veljala le kot nadomestilo, si je pridobila splošno priznanje.

Danes skorajda ni več mizarskega podjetja, ki ne bi poznalo Leitgebovih plošč in jih uporabljalo. Tudi končni potrošnik ve danes, da lesnate vlaknaste plošče niso nobena nadomestna snov, temveč obdelovalni material, ki nudi številne prednosti. K temu je gotovo pripomogla bogata izbira gotovih, že obarvanih plošč. To danes porabniku vlaknastih plošč prihranjuje nadaljnjo obdelavo. Ostane mu še samo montaža, ki pa sedaj, po obsežnih izkušnjah in temeljitih tehničnih poizkusih in posvetih v tovarni Leitgeb, ne povzroča več nobenih težav.

Na razstavi so

z najboljšimi umetnimi snovmi prevlečene vlaknaste plošče, ki nosijo zaščitni znak Leitgeb-Ricolor, v novih barvah in z novimi vzorci;

z laki prevlečene vlaknaste plošče, kot n. pr. priljubljene »lončene plošče« za oblogo kopalnic; vtisnjene plošče za oblogo zidov v številnih barvah in odtenkih;

izolirne plošče in podobni izdelki, ki so prevlečeni z za umivanje in brisanje primernimi snovmi, kot tudi akustične plošče, v mnogih izpeljavah.

V velesejmskem poslopiju Leitgeb so vsi podi obloženi z Leitgebovim ploščastim parketom, ki sedaj preživlja že drugi velesejem, a je še vedno lep, kljub temu, da so po njem hodile že neštene noge. Dokazuje s tem kvaliteto teh talnih oblog iz posebno utrjenih Leitgebovih vlaknastih plošč.

Nadalje so razstavljeni proizvodi žage in impregnacije drogov.

Žagarski obrat ter obrat za impregnacijo drogov sta v teku povečanja proizvodnje Leitgebovih tovarn bila v zadnjih letih tudi znatno razširjena. Tako je, na primer, obrat za impregnacijo, ki je dotlej uporabljal samo kianizacijski postopek, bil izpopolnjen še z napravami za impregnacijo drogov s terovim oljem in soljo.

Na ta način gre podjetje s časom in se z vsemi močmi usposablja za naloge, ki jih postavlja nastajajoče gospodarstvo velikega prostora v Evropi. Obenem pa tudi služi blaginji in napredku koroške domovine.

Die Leitgeb-Werke Kühnsdorf zeigen
ihr gesamtes Erzeugungsprogramm
und als Sonderausstellung

Holz in der Volkskunst Kärntens im Messehaus

Zmerno schanje vinca je zdravo

Kdor zmerno pije vinca, se lahko veseli — vsaj takšen je zaključek učene francoske komisije, ki je pet let preučevala vprašanje alkoholizma.

Leta 1954 je namreč francoska vlada postavila »Visoko komisijo za študij in poročilo o alkoholizmu«, v katero je, kakor je bilo rečeno, imenovala same take člane, ki bodo zaradi neodvisnosti, strokovnega ugleda in znanja lahko dali nepristransko poročilo.

Zdaj je to poročilo, ki obsega 223 strani, že nekoliko prodrlo v javnost, ki je tako zvedela za dobre in slabe strani vina, pa tudi, koliko je dobro za zdravje. Vseučiliški profesor Riberau-Gayon iz Bordeauxa na primer meni:

»Premalo poudarjamo, koliko je v grozdu vitamina B. Navadno vino pa ima znatno več vitaminov kot grozdni sok iz iste ga pridelka«. Drugi profesor iz Bordeauxa,

Masquelier, pa je zapel hvalo bordojskemu vinu »claretu«, češ da je kos samega penicilinu, kar se pobijanja bacilov tiče, če ni še boljši; kajti »claret« vse povprek uničuje stafilokoke, od katerih so nekatere vrste že postale odporne proti penicilinu.

Nekateri pa imajo pomisleke proti temu strokovnjakoma, češ, da sta oba iz Bordeauxa, kjer je doma dobro vino.

A kaj se pravi »zmerno piti«? Komisija je rekla tole:

Za mnoge Francoze pomeni zmerno piti to, če zavžijejo dva, tri ali tudi štiri litre vina na dan. — Francoska Akademija za medicino meni, da bi bilo dovolj liter na dan. Poročilo Komisije pa je strožje, kajti njen nujni predlog pravi: nihče naj ne pije več kot liter na dan. Se razume dobrega naravnega vina, kot ga pijejo v Franciji.

Landwirtschaftliche Genossenschaft Villach

Filialen in

Mallestig, Wernberg,
Riegersdorf, Arnoldstein,
Nötsch und Kreuth bei Bleiberg

Landwirtschaftliche Genossenschaft Völkermarkt

Kmetijska zadruga r. z. z. o. j. Velikovec

Skladišče - Lagerhaus
Mlekarna - Molkerei
Žganjarna - Brennerei

Že od leta 1899 v službi kmetijstva
Schon seit 1899 im Dienste der Landwirtschaft

KLAGENFURT, BAHNHOFSTRASSE 6

Besuchen Sie unsere Vorführungen auf der Kärntner Messe

► DEUTSCHE KLEINWERKSTATT MULTITool	Halle XII
► EMCO-UNIMAT und MAXIMAT-Drehbank	Halle XII
► PYREX, feuerfestes Glaskochgeschirr	Halle V
► MELITA-Kaffeefilter und -Kannen	Halle V
► ÖLÖFEN - KAMINE - DAUERBRANDÖFEN	Halle IV
► PROPANGAS-, ELEKTRO-, KOHLEHERDE	Halle IV

Udeležba Slovencev

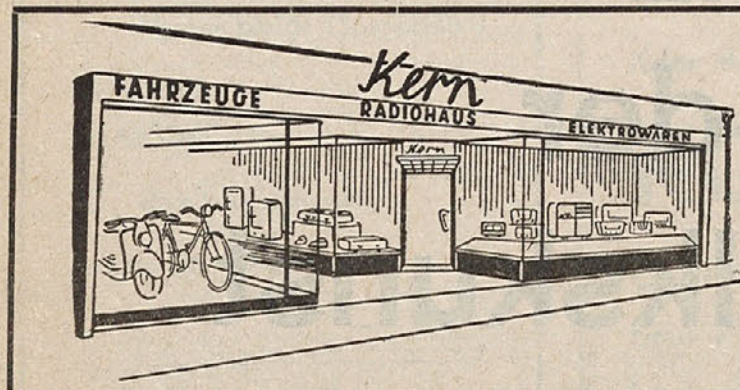
(Nadaljevanje s 1. strani)

Evharistiji, vezi edinosti. V drugem delu programa je bil spet razgovor o izseljenkih vprašanjih. Tudi ta dan je bilo udeležencev okoli 50, nekaj več laikov. Ker so nekateri mogli biti prisotni le en dan, je bilo na teh kongresnih prireditvah okoli 80 oseb iz zelo različnih krajev: Argentine, Brazilije, Združenih držav, Anglije, Belgije, Francije, Nemčije, Švice, Avstrije in iz Italije, kakor tudi nekaj zastopnikov koroških in primorskih rojakov, zraven pa še par oseb iz Jugoslavije. V nekem oziru še ni bilo tolike pestrosti na nobeni dosednji

taki prireditvi. Kongres je bil res srečanje naših ljudi, mnogih po dolgih letih. Lepo razumevanje je razpoloženje še povečalo.

V času kongresa je bila pri č. g. Francu Šeškarju skromna kongresna pisarna. Pod njegovim vodstvom se je udeležila delegacija naših duhovnikov tudi posvetitve kapele Umirajočega Kristusa v nekdanjem Dachauskem koncentracijskem taborišču.

V nedeljo so se naši izseljenci pridružili ostalim udeležencem tega svetovnega kongresa na zaključni prireditvi, po njej pa 500 rojakom s Tržaške in Goriške in Koroške pri litanijah v Andreas Kirche. Popoldne so se zbrali spet na Georgenstrasse na družabnem poslovnem sestanku.

Radio aparat, Šivalni stroji Kolesa
V VELIKI IZBIRI
Radiohaus KERN
Klagenfurt, Burggasse
Ugodna plačila na obroke

Zanimivosti pri RADIO KERN

Takoj pri vходу v novo velesejsko dvorano (Messehalle) zbudi pozornost razstavna koja znače celovške trdke RADIOHAUS KERN, v kateri je bogata izbira radijskih in televizijskih aparatov.

Edinstveno za Celovec je predvajanje „Philips-ovega televizijskega aparata (kamere)“, ki nudi vsakemu obiskovalcu velesejskega možnosta, da se sam vidi na zaslonki aparata.

Večje število majhnih baterijskih aparatov s transistorji izpopolnjuje to razstavo.

V dveh ločenih prostorih razstavlja trdka Kern izdelke znanih tovarnih šivalnih strojev „Bernina“ in „Necchi“.

Vse razstavljene predmete lahko nabavite proti plačilu na ugodne obroke; lastna najmodernejša urejena delavnica pa zagotavlja brezhibno postrežbo strank.

JOSEF MAYERBRUGGER

MOJSTER ZA KRITJE Z OPEKO IN ŠKRILJEM

Celovec-Klagenfurt-West, Prinz-Eugen-Str., tel. 42-76

Lastni kamnolom

Izvedba vseh strešnih del za cerkve, stolpe in gradove

Nadalje izvedba vseh eternitnih del po želji

Eine eingehende Besichtigung unserer großen

Landmaschinen - Sonderschau

lohnt sich wirklich. Wir zeigen in übersichtlicher Darstellung, abgestimmt auf den jahreszeitlichen Ablauf der Landarbeit

die neuesten Landmaschinen und Geräte

Im Mittelpunkt der Schau stehen als Grundlage der Technisierung in der Landwirtschaft

sämtliche Typen von Steyr-Traktoren vor allem der neue

Zwei-Zylinder-Traktor T 188, 28 PS

Für die Beratung der Bäuerin sorgt eine eigene

Abteilung für Hauswirtschaft

Unsere wärmetechnische Abteilung bringt wieder die bekannten und bewährten

HOVAL-Zentralheizungsherde und Thermkessel

Besuchen Sie daher unsere Ausstellung. Sie erhalten sachliche Aufklärung und Beratung.

VALENTIN PATERNIONER

Die Landmaschinenfirma, die, seit über 50 Jahren im Dienste der Landwirtschaft stehend, das Vertrauen der Kärntner Landbevölkerung genießt

Messegelände — Hauptallee rechts

Radio Celovec

PONEDELJEK, 15. 8.: 7.30 Legenda o sv. Višarjah. — TOREK, 16. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Pod domačo lipo... — SREDA, 17. 8.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 18. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Iz popotne torbe. Pri tujih narodih v gosteh: USA. — PETEK, 19. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Morda uganete? — SOBOTA, 20. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.15 Brž skrb, nadloge v kraj... — NEDELJA, 21. 8.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

ZGODBA V VLAKU

Pisatelj in humorist Mark Twain je iskal prostor v zasedenem vlaku. Končno je odkril sedež ob oknu v nekem kupeju. Debel, mračno predse gledajoč potnik je pa očitno hotel imeti tisti prostor nasproti svojemu sedežu za noge in je položil nanj težko aktovko.

Ko je Twain vljudo vprašal, če je sedež prost, je dobil enak odgovor, kot že številni drugi potniki, ki so vprašali pred njim: „Prostor je zasedel moj prijatelj, ki je moral še hitro iti nekaj kupiti!“

Twain, ki je hitro spregledal zvijačo, je ostal vljuden: „Prav. Usedel se bom za tako dolgo, dokler se ne vrne vaš prijatelj!“

Še preden je nevljudni gospod, ki je sedel nasproti, lahko kaj odvrnil, je Twain že sedel. Težko aktovko je pa položil na kolena. Ko je sprevodnik zažvižgal za odhod, je pripomnil: „Zdaj mora pa vaš prijatelj pohiteti, sicer bo zamudil vlak!“

Gospod nasproti je srdito prikimal. Vlak se je začel pomikati in Mark Twain je menil: „Zdaj je prijatelj res zamudil vlak. Moram poskrbeti, da vsaj ne bo pogrešal aktovke!“

In še preden je lahko sosed odgovoril, je Twain hitro odprl okno in vrzel aktovko skozenj.

MALI OGLASI

KRALJ PLETILNIH APARATOV je novi PASSAP DOUMATIC na Koroškem velesejmu, nova velesejska dvorana, pri firmi Sattler.

Stubenmädchen für größeren Privathaushalt, welches die deutsche und eine jugosl. Sprache beherrscht, ab sofort nach Wien (Oesterreich) gesucht. Zuschriften an Gebrüder Vartian, Wien I., Rotenturmstr. 15.

Delo je užitek z novim ročnim pletilnim aparatom ORION, na Koroškem velesejmu, nova velesejska dvorana pri firmi Sattler.

Živalska razstava Prechtl v veseličnem parku

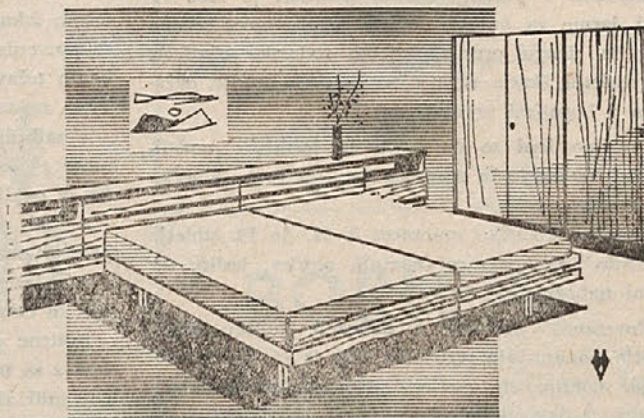
V veseličnem parku velesejma kaže PRECHTL številne eksotične živali. Med njimi so levi, bi-voli, opice in podobno. To ni cirkus — hvala Bogu, kajti teh smo že v zadnjem času itak imeli dovolj. Razstava živali je vselej nekaj prijetnega za otroke in zanimivega tudi za odrasle.

Podjetje ima tudi zelo moderni avtodrom, ki je posebno priljubljen pri mladini.

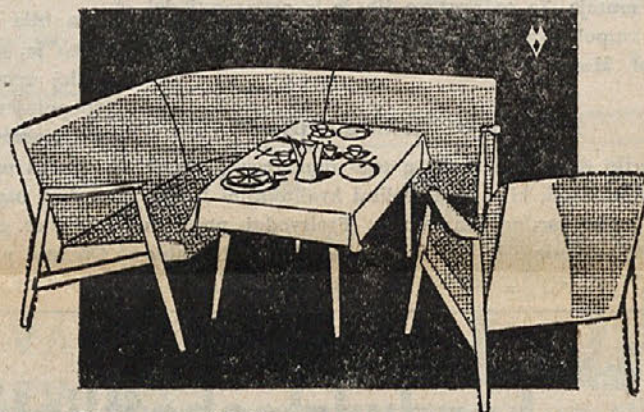
STADLER Möbel

Besuchen Sie uns unbedingt auf der
KÄRNTNER MESSE
vom 11. bis 21. August

Wir zeigen Ihnen in unserem repräsentativen 300 m² großen
EIGENEN MESSEPAVILLON
eine eindrucksvolle Schau moderner Raumkunst

Was gibt es Neues!

Die herrlichen Abende sollten Sie zu einem näheren oder weiteren Spaziergang nutzen — als Ziel schlagen wir vor: Unsere Schaufenster mit wohlfertig aufgestellten Möbeln. Und weil überall die Preise dabeistehen, können Sie auf dem Nach-Hause-Weg Pläne schmieden. Wir schicken Ihnen aber auch gern umfangreiches Bildmaterial zu, wenn Sie uns Ihre Wünsche auf einer Postkarte schreiben; das ist genau so unverbindlich wie ein Schaufensterbummel.

Gute Sitten

Die Gastfreundschaft gehört zu den guten Eigenschaften unseres Lebens. Zu solchen Treffen am „runden Tisch“ paßt die ideale Eckgarnitur.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr

Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 . Tel. 50-24, 52-62

AVTODROM

brez konkurence: 20 avtomobilov z gumijastimi odbijači. — Največja varnost, tudi za male otroke.

PRECHTL

Koroški velesejem - veselični prostor

ŽIVALSKA RAZSTAVA

Atrakecije: Orjaški slon Jonny, ki igra harmoniko in trobento ter 84 še drugih, še nikdar razstavljenih živali.

Gostinski obrati, gospodinjje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami
RADLMAYR
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob

Plačilne olajšave!